

**GÜZEL SANATLAR LİSESİ
KEMAN VE VİYOLA ÖĞRENCİLERİNİN
ÇALGI UYUM DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ**

Osman Serdar HANÇER
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Doç. Dr. Sevgi TAŞ
Mayıs, 2024
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜZEL SANATLAR LİSESİ
KEMAN VE VİYOLA ÖĞRENCİLERİNİN
ÇALGI UYUM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Hazırlayan
Osman Serdar HANÇER

Danışman
Doç. Dr. Sevgi TAŞ

Afyonkarahisar 2024

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak sunduğum “**Güzel Sanatlar Lisesi Keman ve Viyola Öğrencilerinin Çalgı Uyum Düzeylerinin İncelenmesi**” adlı çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde bilimsel etik kurallara ve atıf gösterme ilkelerine riayet ettiğimi belirterek aksi bir durumun tespiti hâlinde sorumluluğun tamamen bana ait olduğunu kabul, beyan ve taahhüt ederim.

31/05/2024

İmza

Osman Serdar HANÇER

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	Adı- Soyadı	Osman Serdar HANÇER
	Numarası	210651101
	Anasanat Dalı	Müzik
	Programı	Müzik
	Program Düzeyi	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Sanatta Yeterlik
Tezin Başlığı		Güzel Sanatlar Lisesi Keman ve Viyola Öğrencilerinin Çalgı Uyum Düzeyinin İncelenmesi
Tez Savunma Sınav Tarihi		31.05.2024
Tez Savunma Sınav Saati		10:00

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek ☒oy birliği – ☐oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hacı İbrahim DELİCE
MÜDÜR

Bu tez, Enstitü Müdürlüğünce kontrol edilerek, elektronik imza kullanılarak onaylanmıştır.

ÖZET

GÜZEL SANATLAR LİSESİ KEMAN VE VİYOLA ÖĞRENCİLERİNİN ÇALGI UYUM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Osman Serdar HANÇER

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI

Mayıs, 2024

Danışman: Doç. Dr. Sevgi TAŞ

Bu araştırma, ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan güzel sanatlar liselerinde, keman ve viyola çalgısını seçerek eğitimlerini sürdüren öğrencilerin çalgı uyum düzeylerini ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırma, keman ve viyola seçerek ana çalgı derslerini sürdüren öğrencilerin, çalgı uyum durumlarının, çeşitli değişkenlere göre incelenerek olası problemlerin belirlenmesi ve bu bağlamda çözüm önerilerinin sunulması açısından önem arz etmektedir. Araştırmada “Çalgı Uyum Ölçeği” geliştirilmiş ülkemizin çeşitli bölgelerinde öğrenimi sürdüren güzel sanatlar lisesi öğrencilerine uygulanmıştır. Bu yönüyle araştırma “nicel” bir özellik taşımaktadır. Ayrıca çalgı eğitimi veren güzel sanatlar lisesi öğretmenlerine yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuş ve veriler toplanmıştır. Bu yönüyle de “nitel” bir araştırma özelliği taşımaktadır. Nicel ve nitel verilerin bir arada kullanılması sonucunda kapsamlı veriler toparlanmıştır. Bu yönüyle de “karma” yöntem kullanılarak oluşturulmuş bir çalışmadır. Araştırmanın sonucunda, mesleki müzik eğitiminde çalgı seçim sürecinin önemli olduğu, öğrencilere çalgı seçimi konusunda kapsamlı rehberlik edilmesi gerektiği, güzel sanatlar liselerinde çalgı seçim komisyonlarının rolünün artırılması gerektiği, ilköğretimden başlayarak daha kapsamlı çalgı tanıtımlarının yapılması, keman ve viyola çalgılarında öğrenci-çalgı uyumunun artırılması için seçilen metot, eser ve etütlerin yeniden gözden geçirilmesinin gerektiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çalgı uyumu, keman, viyola, Güzel Sanatlar Lisesi, çalgı eğitimi

ABSTRACT

INVESTIGATION OF INSTRUMENTAL COMPATIBILITY LEVEL OF FINE ARTS HIGH SCHOOL VIOLIN AND VIOLA STUDENTS

Osman Serdar HANÇER

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF MUSIC PERFORMANCE**

May, 2024

Advisor: Assist. Prof. Sevgi TAŞ

This research aims to reveal the instrumental compatibility levels of students who choose the violin and viola instruments for their education in fine arts high schools, which are institutions providing vocational music education in our country. Investigating the instrument compatibility status of students continuing their main instrument lessons with violin and viola, by examining various variables, identifying possible problems, and presenting solutions in this context, the research is significant. In this study, the "Instrumental Compatibility Scale" was developed and applied to students attending fine arts high schools in various regions of our country. In this respect, the research exhibits a quantitative research characteristic. Additionally, a semi-structured interview form was created for teachers providing instrumental education in fine arts high schools, and data were collected. Thus, the study also possesses a qualitative research aspect. A literature review was conducted, and previous studies in the field were examined to gather comprehensive data by utilizing both quantitative and qualitative data. Hence, it is a study formed using a mixed-method approach. As a result of the research, it was determined that the instrument selection process in vocational music education is crucial, comprehensive guidance should be provided to students regarding instrument selection, the role of instrument selection committees in fine arts high schools should be enhanced, more comprehensive instrument introductions should be made starting from primary education, and the methods, pieces, and studies selected to increase student-instrument compatibility in violin and viola instruments need to be reviewed.

Keywords: Instrumental compatibility, violin, viola, Fine Arts High School, instrument education

ÖN SÖZ

Yüksek Lisans eğitimi ders dönemim ve tez oluşturma sürecinde bana sevgisi, özverisi ve değerli bilgileriyle yol gösteren, danışmanım saygıdeğer hocam Doç. Dr. Sevgi TAŞ'a teşekkürlerimi sunarım. İstatistiksel analizler için Afyon Kocatepe Üniversitesi İstatistik, Yöneylem ve Aktüerya Uygulama ve Araştırma Merkez'inden destek alınmıştır, kendilerine ayrıca teşekkür ediyorum.

Bu araştırma için hazırlamış olduğumuz görüşme sorularını cevaplayan Türkiye'nin çeşitli güzel sanatlar liselerinde görev yapan çok değerli öğretmen arkadaşlarıma tek tek saygılarımı ve sevgilerimi iletiyorum. Ayrıca araştırma içeriğinde verdikleri cevaplarla konuyu değerli klan güzel sanatlar lisesi öğrencilerine çok ama çok teşekkür ediyorum. Son ve en büyük teşekkürüm ise aileme, yanıp da olup destekledikleri için sonsuz şükranlarımı sunuyorum. Bu çalışmam kızım Deniz ve oğlum Aras'a ithaf edilmiştir.

Osman Serdar HANÇER
2024, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI	ii
ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. EĞİTİM VE MÜZİK EĞİTİMİ	2
1.1. MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİNDE GÜZEL SANATLAR LİSESLERİ	4
1.2. GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE MÜZİK EĞİTİMİ.....	6
1.3. GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE KEMAN VE VİYOLA ANA ÇALGI EĞİTİMİ.....	10
1.4. GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE KEMAN VE VİYOLA ANA ÇALGI EĞİTİMİ HEDEFLERİ	13
2. ÇALGI EĞİTİMİ	14
2.1. BİREYİN ÇALGI UYUMU.....	15

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR

1. TEZLER.....	17
2. MAKALELER.....	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜZEL SANATLAR LİSESİ KEMAN VE VİYOLA ÖĞRENCİLERİNİN ÇALGI UYUM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

1. ARAŞTIRMANIN AMACI	22
2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	22
3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI	23
4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	23
5. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU	25
6. VERİLERİN TOPLANILMASI VE İŞLENMESİ	26
6.1. VERİLERİN İŞLENMESİ	27
7. SAYILTILAR	27
8. PROBLEM CÜMLESİ	28
9. ALT PROBLEMLER	28
10. BULGULAR	29

10.1. GÜZEL SANATLAR LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN ÇALGI UYUM DÜZEYLERİ NASILDIR?	29
10.2. ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER İLE ÖĞRENCİLERİN ÇALGI UYUM PUANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ NASILDIR?	30
10.3. ÇALGI SEÇİM SÜRECİ NASIL YÜRÜTÜLMEKTEDİR?	31
10.3.1. Çalgı Seçim Sürecinin Yürütülmesi.....	31
10.3.2. Viyolaya Öğrenci Seçimi Yaparken Zorlanılan Noktalar	33
10.3.3. Çalgı Edinme Sürecinin Yönetilmesi	34
10.3.4. Öğretmen Görüşlerine Göre Öğrencilerin Zorunlu Çalgıları Dışında İlgili Duydukları Çalgılar	35
10.3.5. Çalgıyı Seçme Hakkı Öğrencilere Bırakılsaydı Öğrencilerin Eğitimi Almayı Tercih Edeceği Çalgılar.....	36
10.4. ÖĞRENCİLERİN ÇALGILARIYLA UYUMU NASILDIR	37
10.4.1. Öğretmen Görüşlerine Göre Viyola Öğrencilerin Çalgılarıyla Uyum Durumları Nasıldır	37
10.4.2. Öğrenci Görüşlerine Göre Öğrencilerin Çalgılarına Uyum Durumları	39
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	41
KAYNAKÇA.....	48
EKLER DİZİNİ	50

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Sınıflara Göre Öğrenci Dağılımları	26
Tablo 2. Keman ve Viyola Öğretmenlerinin Mesleki Deneyim Süreleri Yıllara Göre Dağılım.....	26
Tablo 3. GSL Öğrencilerinin Çalgı Uyum Düzeyleri	29
Tablo 4. GSL Öğrencilerinin Çalgı Dağılımlarına Göre Çalgı Uyum Düzeyleri	29
Tablo 5. Ortaokul Müzik Öğretmeni Tarafından Güzel Sanatlar Liselerindeki Müzik Eğitimi Hakkında Bilgilendirilme Durumu İle Çalgı Uyum Puanı Arasındaki İlişki.....	30
Tablo 6. GSL’den Mezun Olduktan Sonra Hayatı Hangi Yönde Planlayacağını Bilme Durumu İle Çalgı Uyum Puanı Arasındaki İlişki.....	30
Tablo 7. GSL’lerindeki Çalgılar Hakkında Öğretmenlerce Bilgilendirilmiş Olma Durumu İle Çalgı Uyum Puanı Arasındaki İlişki.....	30
Tablo 8. GSL’inde Çalgı Seçiminde Öğrencinin İsteğinin Gözetilmesi Durumu İle Çalgı Uyum Puanı Arasındaki İlişki	31
Tablo 9. Çalgıda Başarılı Olma Durumunun Diğer Derslerdeki Başarıyı Etkilediğini Düşünme Durumu İle Çalgı Uyum Puanı Arasındaki İlişki	31
Tablo 10. Çalgı Seçim Yöntemleri	31
Tablo 11. Viyolaya Öğrenci Seçimi Yapılırken Karşılaşılan Zorluklar	33
Tablo 12. Çalgı Edinme Süreci	34
Tablo 13. Zorunlu Çalgılar Dışında İlgi Duyulan Çalgılar.....	35
Tablo 14. Öğretmen Görüşlerine Göre Başlangıç ve Sonrası Öğrenci Çalgı Uyum Düzeyleri	37
Tablo 15. Öğretmen Görüşlerine Göre Çalgı Uyumunu Etkileyen Faktörler.....	38
Tablo 16. Fiziki Anlamda Öğrenci Çalgı Uyum Durumları	39
Tablo 17. Teknik Olarak Öğrenci Çalgı Uyum Durumları.....	39

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

BİLSEM: Bilim ve Sanat Merkezi

E: Öğretmen

GSL: Güzel Sanatlar Lisesi

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

Ö: Öğrenci

GİRİŞ

Müzik eğitimi bünyesinde yer alan çalgı eğitimi, bireyin enstrüman çalma yeteneğini geliştirmenin yanı sıra kişisel gelişimine olumlu katkı sağlayan bir süreçtir. Mesleki müzik eğitimi kapsamında çalgı eğitimi, uzun süreli ve yoğun çalışmalar gerektirir. Bu süreçte teknik ve işitsel zorluklarla karşılaşılabilir. Öğrencinin fiziksel durumunun yanında, bilişsel becerileri de da çalgı eğitimini etkileyebilir. Bu yüzden bireyin seçtiği çalgısıyla uyumlu olması büyük önem taşımaktadır. Problemlerin çözümü, kaynağının doğru bir şekilde belirlenmesiyle mümkündür. Bireysel çalgı eğitimi de çalgı eğitiminin önemli bir parçasıdır. Keman veya viyola çalmada ustalık kazanma, sağ ve sol elin uygun kullanımı, entonasyonun doğruluğu ve egzersizlerin düzenli çalışılması gibi çeşitli faktörlere bağlıdır. Bunların yürütülmesi, ancak öğrencilerin çalgılarıyla uyum sağlamasıyla mümkündür.

Bu araştırma, güzel sanatlar lisesi müzik bölümü keman ve viyola öğrencilerinin, çalgılarıyla olan uyumunu ortaya koymayı hedeflemektedir. Toplanan veriler ışığında bireyin çalgı uyumunu etkileyen faktörlerin neler olduğu, olası uyum problemlerin nasıl çözüme kavuşturulabileceği, çalgı seçiminin önemiyle ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma da güzel sanatlar lisesi keman ve viyola öğrencilerine geliştirilen “Çalgı Uyum Ölçeği” uygulanmış ve veriler analiz edilmiştir. Bu yönüyle araştırma “nicel” bir özellik taşımaktadır. Ayrıca hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla keman ve viyola öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir. Bu yönüyle de araştırma “nitel” özellikler barındırmaktadır. Bu yönden bakıldığında araştırmada “karma” yöntem kullandığından söz edilebilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. EĞİTİM VE MÜZİK EĞİTİMİ

Henüz anne karnında başlar ses yolculuğu. Doğduğu anda bebeğin çığlıkları, “ben geldim” seslenişidir. Kısa zamanda düzensiz sesleri bir ritme bürür küçük insan. Duyduğu güzel sesle dinginleşir, düzensiz kaotik seslerden ürker. O zaman anlamaya başlar, güzelin isimlerinden birisi de sestir. Gelişim aşamasında her gün öğrenmeye devam eder, farkına varır. Yaşamı resmeden araçlardan birisi de sestir. Müzik soyut bir resim gibidir. Fırçası, boyası tuvali olmayan. Ruh dünyasının, gerçek dünya tasvirini seslerle işleme, aktarma sanatıdır. Duyu organlarımızın her biri yaşamı tanıma, var olma ve düzenleme aracımızdır. Ses öncüdür iletişimde, duyma, duyurma temellidir. Müzik ise estetikle biçimlenmiş sestir. Korku, üzüntü, mutluluk ve var olan her şeyin duyurarak anlatılması, duyarak anlaşılmasıdır müzik. Sadece insan temelli değil doğanın sanatıdır müzik.

Zaman içerisinde sanatsal bütünlerin bilim olma gerçeği kabullenilmiştir. Daha iyiye, daha güzele hedefle, araçları rafine edilmiş ve doğaçlama olmaktan öğretilbilirlik aşamasına geçmiştir. Sanat toplumlarda en iyi eğitim araçlarından biri, toplumsal huzurun, mutluluğun gereçlerinden biridir. Zaman içerisinde her kültürün kendine has çalgı çeşitliliği, müzik birikimi oluşmuştur. Müzik, kültürlerin seslerini evrensel anlamda duyurma aracı oluşmuştur denilebilir. Bütün bu süreç dahilinde müzik eğitimi disipline olmuştur. Müzik araçlarının bütününü kullanmanın, geliştirmenin, aktarmanın müzik eğitimiyle olacağının farkına varılmıştır.

Tarihe bakıldığında yaşamın bilinen en eski zamanlarından bu yana insanlar seslerle iç içe yaşamış ve etkileşimde bulunmuşlardır (Say, 2000: 25). Zamanla maddeye şekil verecek aletlerin geliştirilmesi, teknolojik gelişmeler sayesinde ses üreten çalgı çeşitliliğinin artması ve daha birçok yönüyle müziğin gelişimi süreklilik kazanmıştır. Bütün bu gelişmelerle müziği daha sistematik, verimli ve sürdürülebilir kılmak adına yapılan çalışmaların müzik eğitimi kavramını ortaya çıkardığı söylenebilir.

Mısır, Sümer, Yunan ve daha birçok uygarlığın bilinen tarihin ilk günlerinden günümüze kadar, müzik ve müzik eğitimi için yaptıkları çalışmaların olduğu bilinmektedir (İlyasoğlu, 2001: 3-4). Zaman içerisinde toplumların kültürel etkileşimlerinin artmasıyla da müziğin gelişimi devam etmiştir. Savaşlar, göçler vb. toplumsal hareketlilik sayesinde müzik, olduğu coğrafyanın ötesine taşınmış, yerleşik

hayata geçilmesiyle çalgı çeşitlenmiş, insanlar arasındaki müziksel etkileşim artmıştır. Zamanla gelişen müzik kültürünün, nesillere aktarımı, öğretimi gerekliliği doğmuştur.

Eğitim, bireyin yaşantısında istendik ve kalıcı davranış değişiklikleri oluşturma süreci olarak tanımlanmıştır. Müzik eğitimi ise, bireyin müzik özelinde istendik ve kalıcı davranış değişiklikleri oluşturma, müzikal anlamda yetkinleşme süreci olarak tanımlanabilir (Uçan, 1997: 30).

Mesleki müzik eğitimi, müzik alanın belirli bir kısmını, belirli bir dalını ya da o dal ile ilgili bir bölümü meslek olarak seçen, seçmeyi düşünen, belli oranlarda yeteneklere sahip bireylere, müziksel davranış ve bilgi birikimi kazandırmayı hedefleyen eğitimidir (Uçan, 1997: 32-33). Mesleki müzik eğitimi almak isteyen bireylerin belirli oranlarda müzik yeteneklerine sahip olmaları beklenir. Alanında uzman kişilerce yapılan müzik yetenek sınavında, yeterlilik gösteren öğrenciler, ilgili müzik kurumlarınca eğitim almaya hak kazanırlar. Bu kurumlarda müzik eğitimi almayı seçmiş bireyler, profesyonel, sistemli ve süreklilik temelinde programlanmış kapsamlı bir müzik eğitimi alırlar.

Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerde, ses kullanma becerilerini geliştirmek, müziksel işitme yetilerini güçlendirmek, ritmik bellek-çalgı belleği alanlarında üst düzey beceriler sergilemek, müziği hangi alanda icra ederse etsin yüksek konsantrasyon oluşturmalarını sağlamak, kendilerini müzikal anlamda fark etmelerini sağlamak hedeflenmektedir (Derin, 2007: 5-6).

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumların tarihi incelendiğinde Osmanlı döneminden Sıbyan okulları, Medreseler, Enderun ile başlayan eğitim sürecinin, Cumhuriyet dönemiyle birlikte daha kapsayıcı ve çağın gerektirdiği çağdaş eğitim temelinde verilmeye başlandığı görülmektedir. Mesleki müzik eğitimi özelinde Osmanlı döneminde Enderun okullarıyla sarayda, Mehteran ile de askeri alanda müzik eğitimi verildiği ve önemli olduğu görülmektedir. Özellikle Enderun okullarında “meşkhane” adı verilen ayrı bir derslikte Türk sanat müziği dersinin, dönemin eğitimcileri tarafından yürütüldüğü ve müzik dersinin o dönemlerde zorunlu ders olduğu görülmektedir. Askeri alanda müzik eğitimi veren mehteran okullarının, Batı temelli müzik sisteminin o dönemlerde kabul ettiği, uygulandığı görülmektedir. Cumhuriyet dönemiyle birlikte sistemli ve programlı olarak müzik eğitimi, 1924 yılında Musiki Muallim Mektebiyle başlamıştır. Bu kurum ülkemize müzik eğitimcisi yetiştirmek amacıyla kurulmuştur. Ülkenin sanatçı ihtiyacını karşılamak amacıyla reformalar sürdürülmüş, 1936 yılında

Musiki Muallim Mektebine bağlı olarak Ankara Devlet Konservatuvarı kurulmuştur. Bu kurum batı temelli sanatçı eğitimi veren ilk kurumdur. İlerleyen zamanlarda müzik öğretmeni ve sanatçı yetiştiren kurumlar birçok ilde açılarak gelişimini sürdürmüştür (Uçan, 1997: 45).

Günümüzde mesleki müzik eğitimi veren kurumlara bakıldığında karşımıza güzel sanatlar liseleri, konservatuvarlar, eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dalları, güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümleri ve sahne sanatları fakülteleri müzik bölümleriyle karşılaşmaktadır. Son yıllarda Millî Eğitim Bakanlığına bağlı bilim ve sanat merkezleri, halk eğitim merkezleri, milli eğitim tarafından açılan çeşitli kurslar ile mesleki müzik eğitimini destekleyici çalışmaların olduğunu görülmektedir. Bunların dışında Astsubay Meslek Yüksek Okulları, askeri anlamda mesleki müzik eğitimi vererek, ihtiyacı olan iş gücünü karşılamaktadır.

1.1. MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİNDE GÜZEL SANATLAR LİSESLERİ

Güzel sanatlar liseleri ülkemizde orta öğretim düzeyinde mesleki müzik eğitimi veren kurumlardır. İlköğretim sürecini tamamlayan öğrenciler, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kriterler doğrultusunda özel yetenek sınavlarına girerek başarılı olmaları durumunda bu kurumlarda müzik, resim ve 2022 yılı itibariyle tiyatro alanlarında eğitim-öğretim hayatlarını sürdürmeye hak kazanırlar. 2022-2023 eğitim öğretim yılında “Tiyatro” bölümü eğitimi veren güzel sanatlar liseleri pilot uygulama olarak belirli illerde başlamış, ülke geneline henüz yayılmamıştır (MEB, 2023).

Güzel sanatlar liselerinin öğretim süreci Millî Eğitim Bakanlığı tarafından toplam 4 yıl olarak belirlenmiştir. İlk açıldığı yıllarda 1 yılı hazırlık olmak üzere toplam 4 yıl olan süreç, 7 Haziran 2005 yılında alınan talim terbiye kurulu kararının ardından hazırlık sınıfının kaldırılmasıyla 4 yıl olarak yeniden planlamıştır (Resmî Gazete, 16/12/2006: 26378). Öğrenciler bu kurumlarda genel kültür derslerinin tamamının yanında, müzik ve alan derslerini içeren kapsamlı bir eğitimden geçmektedirler. Günümüze gelindiğinde bu kurumlardan “Anadolu” ibaresi kaldırılmıştır. Güzel Sanatlar Liseleri, Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlıyken, bir dönem Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlanmış, kısa süre sonra tekrar orta öğretime bağlanmıştır.

1989-1990 eğitim öğretim yılında ilk güzel sanatlar lisesi İstanbul’da açılmıştır. 2022-2023 eğitim öğretim yılı itibariyle MEB verilerine göre 94 güzel sanatlar lisesinin eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürdüğü görülmektedir. 1999 yılında yayınlanan

yönetmelikle sınıf mevcudunun en fazla 24 olabileceği belirtilmiş, daha sonra yapılan değişimlerle bu sayı 30'a kadar yükseltilmiştir. Günümüz de MEB'e bağlı olarak müzik eğitimi faaliyetlerini sürdüren Bilim ve Sanat Merkezleri müzik bölümü öğrencilerinin, güzel sanatlar liselerine sınavsız geçmeleri kontenjan dahilinde sağlanmış, bu şekilde sınıf mevcudunun 33'e kadar yükselebileceği de belirtilmiştir (MEB Bilsem Yönergesi, 2020).

16 Haziran 2009 tarih, 27260 sayılı resmî gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Yönetmeliğine göre okulun kuruluşu ve amaçları:

“MADDE 5 – (1) Güzel sanatlar ve spor liseleri, Anadolu lisesi statüsünde olup güzel sanatlar ve spor eğitimi alanında yatılı, gündüzlü ve karma olarak ilköğretim üzerine 4 yıl eğitim ve öğretim yapılan okullardır. Bu okullar, öncelikle güzel sanatlar ve sporla ilgili yükseköğretim kurumlarının bulunduğu yerlerde açılır.

MADDE 6 – (1) Öğrencilerin Türk Millî Eğitiminin genel ve özel amaçları yanı sıra güzel sanatlar ve spor alanlarında;

- a) İlgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda güzel sanatlar ve spor eğitimi ile ilgili temel bilgi ve beceriler kazanmalarına yönelik eğitim-öğretim görmelerini ve alanlarında başarılı bireyler olarak yetişmelerini,
- b) Güzel sanatlar ve sporla ilgili yükseköğretim programlarına hazırlanmalarını,
- c) Türk sanat, kültür ve sporuna katkıda bulunan ve başarıyla temsil eden bireyler olarak yetişmelerini,
- ç) İş birliği içinde çalışma ve dayanışma alışkanlığı kazanarak takım ruhu ile hareket etmelerini,
- d) Alanlarıyla ilgili araştırma yaparak yorum ve uygulama yetkinliğine ulaşabilmelerini,
- e) Millî ve milletlerarası sanatsal ve sportif faaliyetleri takip ederek bilgi ve kültürlerini geliştirmelerini,
- f) Spor disiplini ve centilmenliği ile sanatçı duyarlılığını benimseyen bireyler olarak yetişmelerini sağlamaktır.” (Resmî Gazete, 16/6/2009: 27260).

28.04.2022 tarih ve 35 sayılı talim terbiye kurulu kararına göre güzel sanatlar liselerinde okutulan zorunlu ve seçmeli dersler; Türk Dili ve Edebiyatı, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Tarih, T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Coğrafya, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Felsefe, Yabancı Dil, Beden Eğitimi ve Spor/ Görsel Sanatlar, Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü, Batı Müziği Teori ve Uygulaması, Türk Müziği Teori ve Uygulaması, Çalgı Eğitimi, Bağlama/ Kanun/ Piyano, Çoksesli Koro, Çalgı Toplulukları, Bireysel Ses Eğitimi, Türk İslam Musikisi, Türk Dünyası Müzikleri, Türk ve Batı Müziği Tarihi derslerinden oluşmaktadır. Çalgı eğitimi dersi kendi içinde ayrıca bölümlenerek keman, viyola, çello, kontrbas, bağlama, flüt, gitar gibi branşlar bazında da yürütülmektedir.

1.2. GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE MÜZİK EĞİTİMİ

Toplumların ilerlemeleri, kültürel miraslarını sonraki nesillere aktarmaları ve her alanda gelişim göstermeleri ancak sağlam zeminler üzerine kurulu eğitim sistemleriyle mümkündür. Güzel sanatlar eğitimi ve dolayısıyla müzik eğitimi bu sistem içerisinde önemli bir yere sahiptir. Ülkemizde sanat eğitimi, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün öncülüğünde Cumhuriyet dönemiyle birlikte gelişme göstermiştir. Toplumun her kesimini kapsayan eğitim programları oluşturulmuş, yeni eğitim kurumlarının açılması için çalışmalar yapılmıştır. Günümüze bakıldığında ilki 1989 İstanbul'da açılan “Güzel Sanatlar Liseleri” mesleki müzik eğitimini çağdaş ve bilimsel temeller üzerinde yürüten önemli sanat eğitimi kurumlarından biridir.

Ülkemiz güzel sanatlar liselerinin temellerinin atılması 1986 yıllarına kadar dayanmaktadır. 1987 yılı Milli eğitim temel kanunu ve eğitim kanunu incelendiğinde bu izler görülmektedir (Yazıcı, 2017: 1). Orta öğretim düzeyinde sanat eğitimi veren bu kurumlarda mesleki müzik eğitimi, 4 yıllık süreyi kapsamaktadır. Bakanlıkça belirlenen hedef ve davranışlar, dört yıllık sürede alanında uzman öğretmenler tarafından öğrencilere aktarılmaktadır.

Bu kurumlarda müzik eğitimi, özel yetenek sınavıyla başlayarak, çalma, söyleme, birlikte çalma, birlikte söyleme, müziksel işitme-okuma-yazma alanlarının bütününi kapsayan sistematik bir süreç olarak tanımlanabilir. Bütün bunların yanında genel kültür dersleri ve yabancı dil eğitimi de verilmektedir. Her bir ders 40 dakika olarak planlanmış, günlük ders yükü en fazla 10 saat olacak şekilde belirlenmiştir. Haftalık ders saati toplamı 43'tür (MEB, 2022).

2009 yılına kadar GSL hizmet veren öğretmenler, bakanlıkça belirlenen kriterler doğrultusunda sınavla atanmaktaydı. Yazılı sınav ve merkezi sistem branş sınavlarında başarı sağlayan adayların ataması bakanlıkça yapılmaktaydı. 2009 yılından sonra güzel sanatlar liselerine yapılan öğretmen atamaları, il milli eğitim müdürlüklerine bırakılmıştır. Anadolu ibaresinin bu kurumlardan alınmasıyla birlikte, öğretmen seçimlerinde yazılı sınav zorunluluğu kaldırılmıştır. Günümüzde bu kurumlardan bazıları “Proje Okulu” statüsüne dönüştürülmüş, öğretmen atamaları proje okullarına öğretmen ataması esaslarına göre yapılmaya başlanmıştır.

Güzel sanatlar liselerine girip mesleki alanda müzik eğitimi almak isteyen öğrencilerin belirli özellikleri taşıması istenir. Bu sebeple özel yetenek sınavında başarılı

olması gerekmektedir. Her eğitim öğretim yılının sonunda bakanlık tarafından yayımlanan kılavuz doğrultusunda bu sınavlar gerçekleştirilir (MEB, 2022).

GSL müzik bölümü özel yetenek sınavlarında;

- Müzikal duyum
- Ritimsel hafıza
- Ezgisel hafıza
- Çalma ve söyleme başlıklarında değerlendirme yapılır.

GSL müzik özel yetenek sınavları MEB yönergede belirtilen esaslar doğrultusunda alanında uzman müzik eğitimcileri tarafından yapılır. Komisyonda değerlendirme 4 uzman tarafından yapılır. Bu sınavlarda öğrencilere tek ses (3*1), iki ses (3*2), üç ses (3*3), dört ses (2*4) sorularak müziksel işitme becerileri sınanır. Bu bölüm toplam 26 puandır. Bir 2/4 ritim, bir 5/8 ritim tekrarı yöneltilir öğrencinin tekrar etmesi istenir. Burada ritmik bellek sınanır, bu bölüm toplam 32 puan olarak belirlenmiştir. Bir 2/4, bir 4/4 olmak üzere iki tane ezgi tekrarı sorulur ve öğrencilerin tekrar etmeleri istenir. Bu bölüm toplam 32 puan olarak belirlenmiştir. GSL Müzik özel yetenek sınavının son bölümü çalma ve söyleme becerisinden oluşmaktadır. Burada adaylardan kendi seçtikleri bir eseri seslendirmeleri, çalgısıyla çalmaları istenir. Bu bölüm toplam 10 puan olarak değerlendirilir. Adayın yerleştirme puanı, özel yetenek sınavının %70'i, ortaöğretim başarı puanının %30'u alınarak 100 üzerinden hesaplanır. 50 ve üzeri puan alan adaylar en yüksek puandan başlamak üzere kontenjan dahilinde sıralanır, öğrenci olma hakkı elde ederler (MEB, 2022). Yapılacak olan sınavlar bütün ülke genelinde, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan yönerge baz alınarak aynı şekilde uygulanır illere göre farklılık göstermez.

GSL mesleki müzik eğitiminin ilk basamağı öğrencilerin çalgı seçimiyle başlamaktadır. 9.sınıfın ilk haftasında müzik bölümü çalgı öğretmenlerinin rehberliği ve öğrenci istekleri doğrultusunda çalgı seçimi yapılır.

Kurumların öğretmen kadrosuna göre farklılık göstermekle birlikte bu okullarda keman, viyola, çello, kontrbas, flüt, gitar, bağlama, kanun, ud, kemane, kaval, klasik kemençe, klarnet, ney, tambur, tar, vurmali sazlar gibi enstrümanların eğitimi verilmektedir (<http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>).

Her öğrenci seçtiği çalgının eğitimini “Çalgı Eğitimi” dersi adıyla alır. Bu dersler 2009 yılına kadar bireysel olarak gerçekleştirilmiştir. 2009-2022 yılları arasında grup eğitimi olarak yürütülmüştür. 28/04/2022 tarih ve 35 sayılı talim terbiye kurulu kararına göre çalgı eğitimi, 9. sınıflar için haftada 4 saat, 10. sınıflar için haftada 2 saat, 11. sınıflar için haftada 4 saat, 12. sınıf için haftada 4 saat olarak belirlenmiş, derslerin bireysel olarak yürütülmesinin önü açılmıştır. 2022-2023 eğitim öğretim yılı itibariyle 9.sınıflardan başlamak üzere kademeli olarak programın uygulanacağı belirtilmiştir (MEB, 2022).

GSL çalgı eğitimi dersinin yanında seçmeli çalgı derslerinin de olduğu görülmektedir. Piyano/ Kanun/ Bağlama branşları seçmeli olarak yürütülmektedir. 28/04/2022 tarih ve 35 sayılı talim terbiye kurulu kararın da *“Müzik bölümlerinde; öğrencinin ilgisi doğrultusunda “bağlama”, “kanun” ve “piyano” derslerinden sadece biri seçilir. Öğrenciler, bu derslerden alt sınıfta seçtikleri bir dersi üst sınıflarda değiştirebilirler”* ibaresi yer almaktadır. Bu derslerin seçimleri öğrenci ilgileri başta olmak üzere ders öğretmeninde olması göz önüne alınarak veli ve okul iş birliği ile yapılmaktadır. Bu dersler haftalık ders saati çizelgesinde en fazla 2 saat olacak şekilde planlanmaktadır.

GSL müzik öğrencilerinin sesin oluşumunu anlamaları ve açıklamaları, düzgün diksiyon ile ses icrasında bulunabilmeleri, seslerini ve nefeslerini verimli kullanabilmeleri, birlikte şarkı söyleme beceresine temel olması amacıyla “Bireysel Ses Eğitimi” dersini almaktadırlar. 28/04/2022 tarih ve 35 sayılı talim terbiye kurulu kararına göre sadece 12.sınıflar da hafta da 2 saat olarak planlanması gerektiği belirtilmiştir. Kademeli geçiş sisteminin uygulanması istediğinden hafta da 1 ders saati olmak üzere 2022 yılında da 10. Sınıflardan başlamak üzere uygulanmaya devam edilmektedir.

Güzel sanatlar liseleri mesleki müzik eğitiminde önemi büyük olan diğer bir ders ise “Batı Müziği Teori ve Uygulaması” dersi. Müzik teorisi, kapsamı oldukça geniş ve müzik eğitiminin temel yapı taşlarının olduğu alandır. Dünyaca kabul görmüş olan müzik terimleri, işitme eğitimi sistemi ve armoni, batı müziği teori ve uygulaması dersinin içeriğinde yer almaktadır. Bu dersin amacı öğrencilerin temel müzik terimlerini kullanmaları sağlamak, ezgisel- ritmik belleklerini geliştirmek, müziği doğru sesleri kullanarak doğru zamanlamalarla icra etmelerini sağlamak, duyduğu müzikleri notaya alabilmelerini sağlamak, müzikal duyarlılıklarını etkin hale getirmektir denilebilir (MEB, 2016). 28/04/2022 tarih ve 35 sayılı talim terbiye kurulu kararına göre batı müziği teori

uygulaması dersi 9 ve 10. Sınıflarda 2 ders saati, 11 ve 12. Sınıflarda 3 ders saati olarak planlanmıştır.

Batı Müziği Teori ve Uygulaması Dersi Öğretim Programı 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Milli Eğitimin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır.

Bu programla öğrencinin;

- “1. Müzik dili ve terimlerine hâkim olması,
2. Müziği müzik diliyle anlama ve anlatma becerisine sahip olması,
3. Tek sesli ve çok sesli duyma becerisini geliştirmesi,
4. Müzik teorisini kavramasının yanı sıra, bu bilgileri müzik yaparken aktif olarak kullanabilmesi,
5. Müziksel okuma ve yazma becerisini geliştirmesi,
6. İşitsel ve ritmik hafızasını geliştirmesi,
7. Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk duygusu kazanması amaçlanmaktadır (MEB, 2018: 13).”

Her toplumun kendine has ses dizileri ve müzik bütünleri bulunmaktadır. Dünyada birçok ülke, evrensel müzik dilini temel alarak müzik eğitim sistemi geliştirmiş ve kendi kültürel öğelerini nesillere aktarma çabasına girmiştir. Bu temelden yola çıkarak GSL’de sadece Batı temelli teori eğitimi değil, ülkemiz müzik kültüründe önemli yere sahip Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği derslerinin de teori eğitimi bakanlıkça geliştirilmiştir. 28/04/2022 tarih ve 35 sayılı talim terbiye kurulu kararına göre Türk müziği teori ve uygulaması dersleri GSL’de her sınıf için haftalık 2 saat olarak planlanmıştır.

Mesleki müzik eğitiminde önemli iki basamak olan bireysel (çalgı, ses vb.) ve teori eğitimini takiben, toplu olarak müzik yapma becerisini geliştirmek adına oluşturulmuş programlarda GSL eğitim müfredatlarında yer almaktadır. “Toplu Ses Eğitimi”, “Çalgı Toplulukları” derslerinde öğrencilerin elde ettikleri müzikal birikimleri paylaşmaları ve birlikte müzik yapma becerilerini geliştirilmeleri hedeflenmektedir. Bu derslerde çok seslendirilmiş çalgı müzikleri, çevreden ve evrenden çok seslendirilmiş müzik örnekleri, bireysel çalgı ya da sesle öğrenciler tarafından toplu olarak icra edilmektedir. Bu sayede öğrencilerin birlikte iş yapma, kendi kültüründen ve dünya müzik kültüründen bestecileri tanıma, şef yönetimini kavrama, sahnede performans sergileyerek kaygıyı azaltma, konserlere hazırlık aşamalarını kavrama gibi bir dizi davranışı kazanmaları hedeflenir. GSL’de toplu müzik yapmayı hedefleyen dersler

bakanlıkça 11 ve 12. sınıf düzeylerinde planlanmıştır. 28/04/2022 tarih ve 35 sayılı talim terbiye kurulu kararına göre çalgı toplulukları dersi 11 ve 12. sınıflar için haftada 4 saat, koro eğitimi dersi 10, 11, 12 sınıflar için haftalık 2 saat olarak planlanmıştır.

Ülkemiz güzel sanatlar liseleri Cumhuriyet dönemi sanat eğitimi kazanımlarının en önemlilerinden biridir denilebilir. GSL'den mezun olan öğrencilerin birçoğu müzik eğitimine yüksek öğrenim kurumlarında müzik alanında devam etmektedir. Bu bireylerin bir bölümü müzik eğitimciliği yapmayı tercih ederken, bir bölümü ses, çalgı, kompozisyon ve müzik teknolojileri gibi alanlarda geleceklerine yön verecek çalışmalarını sürdürmektedir.

1.3. GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE KEMAN VE VİYOLA ANA ÇALGI EĞİTİMİ

Çalgı eğitimi, mesleki müzik eğitiminde kuşkusuz en önemli basamaklardan biridir. Çalgıların öğrenim süreci, bireylerin zihinsel ve ruhsal olarak dengeli gelişim sağlamasında nadir disiplinlerden biridir. Çalgılar farklı tınlarıyla ve kapasiteleriyle öğrencileri müzik eğitimine çekmekte önemlidir. Mesleki müzik eğitiminde çalgı eğitimi, müzik eğitim bütününe kapı açan bir anahtar olarak görülebilir. Bu yönüyle öğrencilerin olumlu kazanım elde etmesine olanak tanır (Ergen ve Bilen, 2010: 24).

Keman, yaylı çalgılar ailesinin üyelerinden biridir. Sol-re-la-mi seslerine akort edilen tellere yayın sürütülmesi ile ses elde edilir. Keman omuz da tutulur ve yayla çalınır. Yayçalgılar ailesinde, ince sesleri temsil eden kemanın nota yazımında “Sol” anahtarı kullanılır. Yapısı ve ses rengi bakımından yaylı çalgılar ailesinin en önemli olanıdır denilebilir. Çok geniş eser-etüt literatürüne sahip olan kemanın, dünya kültürel mirası içerisinde farklı çalım teknikleri bulunmaktadır, hemen hemen her kültür tarafından benimsenmiştir.

Yapısal özellikleri bakımından keman boyutlara ayrılmıştır. Bunlar çeyrek, yarım ve tam keman olarak gösterilir. Kişi yapısal anlamda en uygun olanı kendisi için seçer. Kemanın gövdesi ortalamalara bakıldığında 35-36 cm. iken, 80 cm. civarında uzunluğa sahiptir (Bahar, 2018: 50).

Viyola, yaylı çalgılar ailesinin diğer bir üyesidir. Do-sol-re-la seslerine akort edilen tellere yayın sürütülmesi ile ses elde edilir. Yapısal olarak kemana oldukça benzeyen çalgı, aynı keman gibi omuz da tutulur ve yayla çalınır. Viyolanın gövdesi 41-45 cm.civarındadır. Perdesiz bir enstrüman olan viyolanın, kemandan farkı, do telini

barındırması ve boyut olarak daha büyük olmasıdır. Bu yönüyle kemandan daha kalın sesleri üretebilir. Lirik bir ses rengine sahip olan viyolanın nota yazımında 3. çizgi do anahtarı kullanılır. Viyola da boyutlarına göre sınıflandırılır, yarım, çeyrek, tam olarak gösterilen boyutlardan kişi kendine uygun olanı seçer. Viyola yaylı çalgılar ailesinin tarihsel gelişim süreci içerisinde önemli bir konuma sahiptir, yaylı çalgılar ailesinin diğer üyelerinin gelişimine ışık tutmuştur denilebilir. Eser dağarcığı, keman kadar geniş olmamasına karşın, barok dönemden başlamak üzere besteciler tarafından çalgıya önem verilmiş, günümüze bakıldığında gelişimini sürdürmeye devam ettiği görülmektedir. Geçmişte oda müziği ve orkestranın ara partilerinde armonik sesleri belirtmek için kullanılan viyola, günümüze gelindiğinde solo kimliğini kazanarak repertuvarını zenginleştirmiştir (Bahar, 2018: 53).

Cumhuriyet dönemiyle birlikte sanat eğitimi çalışmalarının hızlandırılarak, çağdaş eğitim sistemlerinin ülkemizde uygulanmaya başladığı bilinmektedir. Musiki muallim mektebiyle başlayan süreç müzik eğitim kurumlarının çeşitliliğini artırmış ve bu kurumlarda verilen eğitim, farklı branşlara bölünerek sürdürülmüştür. Günümüzde mesleki müzik eğitimi için önemli kazanımlardan birisi olan güzel sanatlar liseleri ve bu kurumlarda verilen çalgı eğitimi de bu gelişmelerden birisidir.

Ülkemizde lise düzeyinde profesyonel keman ve viyola eğitimi, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı güzel sanatlar liseleri ve konservatuvarların yaylı çalgılar bölümlerinde verilmektedir. Güzel sanatlar liselerinde keman ve viyola eğitimi “ çalgı eğitimi dersi” kapsamında sürdürülmektedir. Çalgı eğitimi, öğrencinin kendi yaşantısı yoluyla bir amaç dahilinde planlı, disiplinli ve yöntemli çalışarak, herhangi bir çalgıyı çalma beceresi kazanma süreci olarak tanımlanabilir. Bu süreç içerisinde öğrenciler ulusal ve uluslararası repertuarı kazanarak konser ve etkinliklerde becerilerini sergileme şanslarına sahip olurlar. GSL verilen keman ve viyola eğitiminin de bu gelişimi desteklediği düşünülmektedir (MEB, 2016).

Milli Eğitim Bakanlığı 29/06/2016 tarih ve 44 sayılı talim terbiye kurulu kararlarına göre güzel sanatlar liselerinde verilen viyola öğretim programının amaçları şu şekilde sıralanmıştır;

- “1. Keman çalmada temel davranış ve becerileri kavraması ve uygulaması,
2. Keman ile ilgili Türk müziği ve evrensel müzik eserlerinden bir dağarcık oluşturması,
3. Kemanda teknik ve müzikal gelişimini sağlamada sorumluluk bilinci kazanması,
4. Bireysel ve grup çalışmalarında kendini müzik yoluyla ifade edebilme becerileri kazanması,

5. Türk müziği ile Batı müziğinin klasik ve folklorik özelliklerini tanınması,
6. Keman'ın Türk müziği ve dünya müziği içindeki yerini kavraması,
7. Müziğin dünyada ortak bir dil olduğu bilincini kazanması,
8. Çalışmalarında zamanı verimli kullanma alışkanlığı kazanması,
9. Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk bilinci geliştirmesi amaçlanmaktadır (MEB, 2016: 4).”

Milli Eğitim Bakanlığı 29/06/2016 tarih ve 44 sayılı talim terbiye kurulu kararlarına göre güzel sanatlar liselerinde verilen viyola öğretim programının amaçları şu şekilde sıralanmıştır;

- “1. Viyolanın tarihî süreçteki değişim ve gelişimini açıklaması,
2. Viyolanın yapısal özelliklerini tanınması,
3. Viyola çalmada temel davranış ve becerileri kavraması ve uygulaması,
4. Viyola edebiyatı ve dönemleri hakkında bilgi sahibi olması,
5. Viyolada teknik ve müzikal gelişimini sağlamada sorumluluk bilinci kazanması,
6. Türk ve dünya müziği eserlerinden bir dağarcık oluşturmaları,
7. Bireysel sahne performansında kaygı düzeyini asgariye indirmesi,
8. Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk bilincini geliştirmesi,
9. Türk müziğinin temel tür, biçim ve özellikleri hakkında bilgi sahibi olması,
10. Yetenek ve becerilerini konser, dinleti vb. etkinliklerde sergilemesi olarak belirlenmiştir (MEB, 2016: 5).”

Yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda hazırlanan keman ve viyola ana çalgı eğitimi 9, 10, 11, 12 sınıf düzeylerinde her sınıf için verilmektedir. Program 2022-2023 eğitim öğretim yılı itibarıyla 9. sınıflarda hafta 4 ders saati, 10. sınıflarda haftada 1 ders saati, 11. sınıflarda hafta 2 ders saati, 12. sınıflarda haftada 2 ders olarak uygulanmaktadır. 28/04/2022 tarih ve 35 sayılı talim terbiye kurulu kararına göre kademeli geçiş sistemiyle her sınıfın çalgı eğitimi ders saati artırılmış ve 2022 yılında 9. sınıflardan başlamak üzere uygulanması istenilmiştir. Buna göre haftalık ders saati 9. sınıflarda 4, 10. sınıflarda 2, 11. sınıflarda 4, 12. sınıflarda 4 belirtilmiştir.

GSL’de keman ve viyola çalgı eğitimi dersini bütün sınıf düzeylerinde öğrenciler grup halinde almaktadır. En az iki kişiyle oluşturulan gruplarda amaç ve hedefler doğrultusunda eğitim-öğretim faaliyeti, ders öğretmen tarafından sürdürülmektedir. 28/04/2022 tarih ve 35 sayılı talim terbiye kurulu kararına göre çalgı eğitimi derslerinin bireysel olarak yapılabilmesinin önü açılmış, ilerleyen yıllarda uygulamaya konulacağı belirtilmiştir.

1.4. GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE KEMAN VE VİYOLA ANA ÇALGI EĞİTİMİ HEDEFLERİ

Hedef kelimesinin sözlük anlamına baktığımızda “yapılması tasarlanan iş, amaç”, “varılacak yer, ulaşılabacak son nokta” olarak tanımlanıldığını görmekteyiz. Bu tanımdan hareketle güzel sanatlar liseleri keman ve viyola çalgı eğitim programının, ulaşılması istenen hedefleri bakanlıkça belirlenmiştir. Eğitim programını tamamlayan öğrencilerin bu davranışları kazanmış olmaları beklenmektedir.

Güzel sanatlar liselerinde keman ve ya viyola çalgısını seçen öğrencilerin ortalama yaşları 14-15'tir. Öğrencilerin bir çoğunun hayatlarında ilk kez bu çalgılarla karşılaştıkları da söylenebilir. Fiziki anlamda yeterli olan öğrencilerin yanında yeterli olmayan öğrencilerin de bu çalgıların eğitimini almaları söz konusu olabilir. Bu sebepten keman ve viyola eğitiminde hedeflere ulaşmak için kullanacak materyallerin daha hassas ölçütlerle belirlenmesi gerekir denilebilir.

“Bireysel Çalgı Eğitimi dersi öğretim programları, bu alanda daha önce yapılmış programlar, başlangıç metotları, dersi yürüten öğretmen görüşleri, eğitimde çevreden-evrene ilkesinden hareketle öğrencilerin, Türk kültür mirası içerisindeki müzik ortamında yetişmiş olduğu gerçeğinden yola çıkılarak hazırlanmıştır (MEB, 2016: 4).”

Milli Eğitim Bakanlığı 29/06/2016 tarih ve 44 sayılı talim terbiye kurulu kararlarına göre güzel sanatlar liselerinde verilen keman öğretim programının hedefleri;

- “1. Sağ ve sol el koordinasyonu
2. Temiz ses elde etme
3. Çeşitli yay şekillerini uygulama
4. Çeşitli yay tekniklerini uygulama
5. Deşifre yapma
6. İcra (yorumlama)
7. Sahne ve performans
8. Tonalite ve modalite (makam) tanıma
9. Transpoze (aktarım)
10. Müziksel işitme
11. Solfej ve deşifre
12. Yaratıcı düşünme
13. İletişim
14. Araştırma
15. Problem çözme
16. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma

17. İş birliği (MEB, 2016: 5)”

Milli eğitim bakanlığı 29/06/2016 tarih ve 44 sayılı talim terbiye kurulu kararlarına göre güzel sanatlar liselerinde verilen viyola öğretim programının hedefleri;

- “1. Sağ ve sol el koordinasyon becerisi
2. Farklı yay çeşitleri ve tekniklerini uygulama
3. İcra (yorumlama)
4. Çok seslilik uygulamaları yapma
5. Nitelikli ses üretme
6. Deşifre
7. Sahne ve performans
8. Analitik düşünme
9. Müziksel işitme
10. Sahne ve performans
11. İş birliği
12. İletişim
13. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma olarak belirlenmiştir (MEB, 2016: 6).”

2. ÇALGI EĞİTİMİ

Çalgı eğitimi, bireylerin bir çalgıyı çalma yoluyla müzikal becerilerini geliştirmek için tasarlanmış bir öğrenme sürecidir. Bu süreç, bireylerin müzikal anlayışlarını derinleştirmelerini, müzik teorisi ve pratik becerileri kazanmalarını ve bu becerileri geliştirmelerini sağlar. Çalgı eğitimi, genellikle bir öğretmen ve öğretim programı eşliğinde gerçekleştirilir. Bireyler, öğretmenleri tarafından yürütülen dersler sırasında, çalgıyı nasıl çalacaklarını öğrenirler ve pratik yaparak becerilerini geliştirirler. Çalgı eğitimi, bireylerin müzikal bir kariyer yapmalarına veya müzikal bir hobi edinmelerine yardımcı olabilir.

Çalgı eğitimi, bir çalgının öğrenilmesi aşamasında uygulanan yöntemlerin bütünüdür. Çalgı eğitiminde, teknik ve müzikal doğrular öğretilmektedir. Bu süreçte bireye müzikal becerilerini artırmaya yönelik çalışmalar yaptırmak çalgı eğitiminin en temel hedeflerindendir (Parasız, 2009: 19).

Müzik eğitimi, öğrencilere bir enstrümanı ustalıkla çalabilme yeteneği kazandırmayı amaçlayan bir süreçtir. Bu süreçte, öğrenciler enstrümanlarının temel yapılarını öğrenirken nota okuma ve çalma, ritim ve tempo gibi temel müzikal becerileri geliştirirler. Ayrıca, müzikal anlayış, yorumlama ve duygusal ifade becerilerini geliştirmeleri için fırsatlar sunulur (Parasız, 2009: 19).

Çalgı eğitimi, bireylerin müzikal gelişimlerini destekleyen, müzikal anlamda daha donanımlı hale gelmelerini sağlayan öğrenme sürecidir. Bu eğitim müzikal bir alt yapı oluşturma amacını taşımasının yanında, bireylerin müzik anlayışlarını derinleştirmelerini de hedefler. Çalgı eğitimi, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini ve özgüvenlerini artırmalarını sağlar denilebilir. Özellikle çocukluk çağında alınan çalgı eğitimi önemlidir, çünkü bu eğitim sayesinde bireylerin bilişsel, duygusal gelişimleri desteklenir ve öğrenme süreci içerisinde daha özgüvenli ve disiplinli bireyler olmaları sağlanır denilebilir.

2.1. BİREYİN ÇALGI UYUMU

Öğrencilerin müzikal yetenekleri ve çalgılarıyla uyumu, müzikal bir performansın başarısını belirleyen önemli faktörlerden biridir. Her öğrencinin kendine özgü müzikal bir kişiliği vardır ve bu kişilik, hangi çalgıyla uyumlu olduğunu belirler. Örneğin, bir bireyin yetenekleri ve kişilik özellikleri davul veya gitar çalmaya daha uygun olabilirken, başka bir bireyin ise piyano, keman veya viyola çalmaya daha yatkın olabilir.

Öğrencinin çalgısıyla uyumu, müzikal performans esnasında daha özgün ve duygusal bir çalım tarzı oluşturmalarını sağlar. Çalgı uyumu, bireyin çalgıya olan tutkusunu artırarak daha keyifli bir müzikal deneyim yaşamasına da olanak tanır. Ayrıca, çalgı uyumu, müzikal performansın da daha doğal ve akıcı bir çalım tarzı sergilemesini sağlar.

Öğrencilerin çalgı uyumunu artırmak için, müzik eğitimcileri bireylere farklı çalgılar deneme fırsatı sunabilirler. Bu sayede bireyler, kendi yetenekleri ve kişilik özellikleri doğrultusunda en uygun çalgıyı seçerek müzikal performanslarını daha başarılı hale getirebilirler. Ayrıca, bireylerin çalgılarıyla uyumunu artırmak için düzenli pratik yapmak da son derece önemlidir. Bireyler, düzenli olarak çalgılarını çalarak onlarla daha uyumlu hale gelirler ve müzikal yeteneklerini geliştirebilirler.

Önem arz eden diğer çalgı uyumu durumuysa, enstrümanların farklı frekanslarından gelen seslerinin birleşerek hoş, kulağa hitap eden bir bütün oluşturmalarıdır. Çalgı uyumu, müzikteki en temel öğelerden biridir ve birçok müzik türünde kullanılır. Çalgıların uyumlu bir şekilde kullanılması, müzikal eserin akıcılığını, ritmini ve duygusal etkisini artırır. Çalgı uyumu, müzisyenlerin birlikte müzik yapmalarında da son derece önemlidir. Bir müzik grubu içindeki her enstrümanın uyumlu

bir şekilde çalışması, müzikal performansın kalitesini artırır ve dinleyicilerin keyif almasını sağlar.

Sonuç olarak, bireylerin müzikal yetenekleri ve çalgılarıyla uyumu, müzikal bir performansın başarısı için önemlidir denilebilir. Bireylerin kendilerine en uygun çalgıyı seçmeleri ve düzenli olarak pratik yapmaları, müzikal performanslarını daha başarılı hale getirmelerine yardımcı olur. Bireyle enstrümanı arasında uyumsuzluk olması durumunda, genel müzik eğitiminin de aksayacağından söz edilebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR

1. TEZLER

Derin (2007), “Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Çalgı Seçim Yöntemi, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, güzel sanatlar liselerinde çalgı seçimi ve öğrencilerin karşılaştıkları sorunların incelenmesi için oluşturduğu kişisel bilgi formu, çalgı eğitimi değerlendirme formu ve çalgı seçim değerlendirme formlarıyla var olan durumu ortaya koyarken tarama modelini kullanmıştır. Araştırmayı 2005-2006 yılı içerisinde eğitim öğretimini sürdüren Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik bölümlerinde çalgı eğitimi alan öğrenciler üzerinde yapmıştır. Örneklem grubu olarak Türkiye de en çok başvuru alan İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde eğitim alan güzel sanatlar lisesi müzik bölümü çalgı öğrencilerini tercih etmiştir. Toplam 283 öğrenci katılımıyla veriler toplanmıştır. Araştırma sonuçları incelendiğinde çalgı seçiminin yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik kültürel durum, istenmeyen çalgıların seçilmesi, branş bazında az olan çalgıların seçtirilmesi gibi bütünlerin olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara dayanarak çalgı seçim yönteminin öğrenciler tarafından yararlı bulunmadığı, okulun ilk yılında deneme derslerinin yapılması sonrasında kendi istekleri doğrultusunda çalgı seçimi yapmak istedikleri belirtilmiştir. Çalışma sonucunda, güzel sanatlar lisesini kazanan öğrencilerin 3 ana başlığı iyi bilmesinin yararlı olacağı vurgulanmıştır. Bunlar “Öğrencinin kendisiyle ilgili bilgi sahibi olmalıdır.”, “Öğrenci seçmeyi düşündüğü çalgı hakkında bilgi sahibi olmalıdır”, “Öğrenci, öğrenmek istediği çalgıyla ilgili eğitim verecek olan eğitim kurumları hakkında bilgi sahibi olmalıdır.” şeklinde sıralanmaktadır.

Okay (2005), “Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Verilmekte Olan Viyola Eğitiminin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde, çalışmanın yapıldığı tarihte viyola eğitimi veren 43 GSL’nin 28’ini örneklem grubu olarak seçmiş ve betimsel yöntem kullanmıştır. Çalışmada 5 üniversitenin Müzik Eğitimi Anabilim Dalı viyola öğretim elemanları ile de görüşmeler sağlanmıştır. Veri toplamada kaynak tarama, anket ve görüşme tekniklerinden yararlanmıştır. Çalışmadaki veriler incelendiğinde viyola ders öğretmenlerinin hizmet içi eğitimler yönünden eksik olduğu, viyola çalgı dersi dışında derslere girmek zorunda olduğu ve bu durumun sanatsal faaliyetleri olumsuz etkilediğini göstermiştir. Çalışmada viyola çalgı ders saatlerinin yetersiz olduğu bilgisi verilmiştir.

Öğretmenlerin viyola eğitim programını eksik gördükleri, ders işlenişlerinde mevcut duruma göre program hazırladıkları görülmüştür. GSL’de viyola çalgı eğitimi alan öğrencilerin çoğunun, viyolanın fiziki yapılarına uygun olduğunu düşünmelerine karşın, görüş alınan öğretim elemanlarından birinin GSL kaynaklı fiziki sorunlar yaşayan öğrencilerin olduğunu belirtmiştir. Çalışmanın sonucunda MEB viyola öğretim programının öğretmen ve akademisyenlerin de katılımıyla yeniden oluşturulması, GSL viyola çalgı öğrencilerinin kendilerine ait daha nitelikli çalgı ve araç gereçle eğitime devam etmelerinin belirtildiği görülmüştür. Ayrıca MEB tarafından, GSL de viyola ile ilgili kitap, CD, nota vb. kaynakların temininin sağlanması ve bir kütüphane oluşturması önerilerine yer verildiği görülmüştür.

Kalender (1988), “Müzik Eğitiminde Çalgı Eğitimi ve Sorunları” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, ülkemizde verilen çalgı eğitiminin yerini tanımlamak için, orta okul programları ve bu programlardaki çalgı eğitimi metotlarını inceleyerek açıklamaya çalışmıştır. Cumhuriyetin kuruluşundan başlayarak 1988 yılına kadar uygulanmakta olan müzik eğitimi programlarında, çalgı eğitiminin yeri ile mandolin, blok flüt, gitar, akordeon, bağlama ve melodika metotlarını araştırmış olduğu görülmektedir. Geniş bir kapsamda ele alınan çalışmada metotlar müzik öğretmenleriyle yapılan görüşmeler sonucunda belirlenmiş ve incelenmiştir. Var olan durumu göstermek için “betimsel yöntem” ve “tarama” yönteminden faydalandığı görülmektedir. Bulguların tarihsel süreç içinde verildiği görülmektedir. 1930 orta okul programında çalgı eğitimi için herhangi bir bilgi verilmemişken, 1931 orta okul programında muallim mekteplerinde 1. Sınıftan itibaren, öğrencilerin keman ve özellikle piyano öğrenmeye başladıkları bilgisi verilmiştir. 1949, 1971 ve 1986 programlarında her öğrenciyi yeteneğine göre bir müzik aleti çalmaya teşvik etmek amaçlanmış olduğu fakat yöntem ve metot konusunda herhangi bir bilginin verilmediği bildirilmiştir. Çalışmada öneri olarak orta okul müzik ve çalgı eğitimi için hazırlanacak müfredat programların da kullanılacak olan çalgıların ve metotların net bir şekilde belirtilmiş olması gerektiği söylenmiştir.

Günay (2006), “Kemana Yeni Başlayan Öğrencilerde Tutuş Problemleri ve Çözüm Önerileri” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, keman eğitiminde karşılaşılan tutuş problemlerinin neler olduğu ve nasıl çözümler sunulabileceğiyle ilgili araştırma yapmıştır. Araştırmanın yöntemini literatür tarama ve anket olarak belirlemiştir. Araştırma 2005-2006 eğitim-öğretim yılı Edirne Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Edirne Devlet Konservatuarı, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik öğretmenliği bölümlerinden öğretmen ve

öğrencilerle yapılmıştır. Araştırma sonucunda keman icrasında sağlıklı oturma pozisyonu, çalgıyı düzgün tutmanın önemi konusunda bilgiler verilmiştir. Sağ-sol el parmak konumlandırmalarının etkisi vurgulanmaktadır. Çalışmanın sonunda öneri olarak serbest, baskısız pozisyon kazanımının sağlanması durumunda etkili sonuçların görüleceği bildirilmiştir. Kemanda teknik problemlerin tespit edilerek keman eğitim sürecinin veriminin artacağı bilgilerine yer verilmiştir.

2. MAKALELER

Tanınmış (2014), “Çocuklar İçin Doğru Çalgı Seçiminde Ben-Tovim/Boyd Sistemi” adlı makalesinde, müzik başarısında önemli bir ayrıntı olan çalgı seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlara kısaca değinerek, çocuklar için doğru çalgı seçiminde anne ve babalara yardımcı olmak üzere geliştirilmiş Ben-Tovim/Boyd sistemini anlatmayı amaçlamıştır. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Makalede çocukların çalgı çalmasının onları ritmik, melodik olarak geliştirmenin yanında, disiplin, adaptasyon, özgüven gelişimlerini de desteklediği belirtilmiştir. Bütün çocuklar için doğru çalgıyı seçmeye yönelik basit ve kullanışlı bir yöntem ile geliştirilen Ben-Tovim/Boyd sistemi, birçok anne-baba ile çocuk üzerinde yapılan araştırmalar sayesinde hazırlanmıştır. Sistem geliştirilirken müzisyenlerin dışında doktor, diş hekimi, psikolog ve diğer branşlarda uzmanlarla görüşülerek test edilmiştir. Ben-Tovim/Boyd sisteminde çalgıların temel dört gruba ayrıldığı görülmektedir. Bunlar Tahta Nefesliler, Bakır Üflemeliler, Yaylı Çalgılar, Vurma Çalgılar olarak gruplandırılmıştır. Bu sistemin ilk ve en önemli adımı doğru çalgının, çocuğun kavramasına ve çalmasına en uygun olanın belirlenmesidir. Ben-Tovim/Boyd’a göre çalgıyı çalarken bireylerin vücudunu kullanma şekline göre verdikleri bir his vardır. Buna fiziksel geri bildirim denilmiştir. Kimi bireylerin zihnini kullanma beceresine göre çalgı seçiminin de önemli olduğu bildirilmiştir. Zihin enerjilerini doğru yönde kullanacak çalgıyı seçmenin önemli olduğu belirtilmiştir. Sonuç ve öneriler kısmında çocuğun müzikal anlamda gelişimini önemli ölçüde destekleyen çalgıların, doğru çalgı seçimiyle disiplinli bir gelişim sağlayacağı, bireyi hem müzikal hem sosyal anlamda destekleyeceği belirtilmiştir.

Sonsel ve Tanrıverdi (2018), “Piyano Eşlikli Başlangıç Viyola Öğretiminin Entonasyon Hakimiyeti Açısından İncelenmesi ve Değerlendirilmesi” adlı makale çalışmasında, piyano eşlikli viyola öğretiminin entonasyon hakimiyeti açısından incelmeyi ve değerlendirmeyi hedeflemişlerdir. Çalışmada 2014-2015 eğitim öğretim yılı Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri 9. Sınıf Türk ve Batı Müziği Çalgıları viyola ders

kitabında bulunan ilk 3 ünite form ve armonik analiz yapılarak eşliklendirilmiştir. Çalışma grubundaki öğrenciler kontrol ve deney gruplarına ayrılarak, hazırlanan gelişim ölçeği belirli aralıklarla uygulanmıştır. Araştırma da yöntem olarak nicel araştırma yöntemlerinden deneysel desen kullanılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda eşlikli viyola eğitimi yapılan deney grubuyla, geleneksel eğitim verilen grup arasında sonuçlar karşılaştırılmış, sonuç deney grubu öğrencilerinin lehine sonuçlanmıştır. Çalışmanın öneriler kısmında piyano eşlikli eğitimin bazı durumlarda zor ulaşılır olmasından, eğitim için kullanılan etüt ve eser kitaplarında, CD kaydı ile öğrencilerin dinleyebileceği şekilde hem solo eşlik hem de etüt-eşlik seslendirmelerinin birlikte sunulmasının eşlikli çalışmayı kolaylaştıracağı ve entonasyona fayda sağlayacağı bildirmiştir.

Topaloğlu (2020), “Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Seçimini Etkileyen Unsurları Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirmesi” adlı makalesinde, 2019-2020 eğitim öğretim yılı bahar döneminde bir devlet üniversitesinin müzik öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 152 öğrenci üzerinde yürütmüştür. Araştırmada yöntem olarak verileri, anket formu ile toplamış ve istatistiksel olarak analiz etmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin bireysel çalgı seçiminde en önemli faktörlerinin çalgıya duyulan ilgi, çalgıyı çalmak için gerekli fiziksel özellikler ve çalgıya erişim olarak belirlediği görülmüştür. Bunun yanı sıra, öğrencilerin aile baskısı ve çevresel faktörlerin de bireysel çalgı seçimini etkilediği sonucuna varmıştır. Ayrıca, öğrencilerin çalgı seçiminde öğretmenlerin tavsiyelerinin önemli bir etken olduğu da göstermiştir.

Şentürk ve Bölek (2019), "Müzik Öğretmeni Adaylarının Çalgı Öz Yeterlik Durumlarının İncelenmesi" adlı araştırmalarında, müzik öğretmeni adaylarının çalgı öz yeterlik durumlarını incelemişlerdir. Araştırmada, 172 müzik öğretmeni adayı yer almıştır ve bu öğrencilerin çeşitli çalgıları çalmaya yönelik öz yeterlik durumları incelenmiştir. Bu araştırma, betimsel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, müzik öğretmeni adaylarının çalgı öz yeterlik durumları, çaldıkları çalgının türüne, müzik eğitimlerinin seviyesine ve çalma deneyimlerine göre değişmektedir. Ayrıca, öğretmen adaylarının öz yeterlik durumları ile performansları arasında da bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Makale, müzik öğretmeni adaylarının çalgı öz yeterlik durumlarının incelenmesi için farklı tekniklerin kullanılabileceğini ve öğretmenlerin öğrencilerinin güçlü ve zayıf yönlerini belirleyerek müzikal gelişimlerine yardımcı olabileceklerini vurgulamaktadır.

Özmenteş (2008), "Çalgı Eğitiminde Özdüzenlemeli Öğrenme Taktikleri" adlı araştırmasında, çalgı eğitiminde öğrenme sürecinde öz düzenleme stratejilerinin kullanımının önemini ve bu stratejilerin nasıl kullanılabileceğini ele almaktadır. Makale, öz düzenleme stratejilerinin çalgı eğitiminde nasıl kullanılabileceği konusunda uygulama örnekleri de sunmaktadır. Araştırmada nitel literatür taramasının yanı sıra, bireysel görüşme ve anket verilerine de yer verilmiştir. Öğrencilerin öz düzenleme stratejilerini kullanarak çalgı eğitimlerinde daha etkili ve verimli öğrenme süreçleri geçirebilecekleri vurgulanmaktadır. Bu nedenle, çalgı eğitiminde öğrenme sürecinin geliştirilmesi ve öğrencilerin motivasyonlarının artırılması için öz düzenleme stratejilerinin kullanımının önem arz ettiği vurgulanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜZEL SANATLAR LİSESİ KEMAN VE VİYOLA ÖĞRENCİLERİNİN ÇALGI UYUM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Ülkemiz genelinde eğitim öğretim faaliyetlerini sürdüren Millî Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar Liselerinde keman ve viyola ana çalgısını seçen veya öğretmenlerince uygun görülerek seçtirilen öğrencilerin, çalgılarıyla olan uyumunun tespit edilmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bu açıdan GSL keman ve viyola bireysel çalgı dersini alan öğrencilerin, çalgılarını nasıl seçtikleri, uygulama aşamasında karşılaştıkları sorunların neler olduğu, müfredat içinde seslendirilen materyallerin öğrencileri motive edip etmediği, GSL öğrencisi olma yolunda ilköğretim müzik öğretmeninden destek alıp almadığı, ailesinin keman veya viyola eğitimi konusundaki desteklerinin neler olduğu, ailenin çalgı seçim aşamasında etkilerinin neler olduğu, fiziki açıdan çalgısına kendisini uygun hissedip hissetmediği, çevresel etmelerin çalışma durumuna ve çalgı seçimine etkilerinin neler olduğu araştırılmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Keman ve viyola gibi yaylı çalgılar, müzik eğitiminde oldukça önemli bir yere sahiptir. Güzel Sanatlar Liselerinde bu çalgıların ana çalgı olarak seçilmesinin birçok nedeni vardır. İlk olarak, keman ve viyola, genellikle orkestra çalışmalarında önemli bir rol oynarlar ve bu nedenle orkestralarda sıkça tercih edilirler. Ayrıca, bu çalgılar, müzik öğrencileri için teknik açıdan zorlu olmaları nedeniyle, müzikal gelişimlerine de önemli katkılar sağlarlar.

Ancak, keman ve viyola çalmak da oldukça zor bir süreçtir ve öğrencilerin uzun yıllar boyunca yoğun bir eğitim almaları gerekmektedir. Bu süreçte, öğrencilerin çalgılarıyla olan uyumu da oldukça önemlidir. Doğru tekniklerin kullanılması ve doğru tutuş pozisyonlarının benimsenmesi, öğrencilerin çalgılarıyla uyumlu bir şekilde çalmalarını sağlar.

Özellikle Güzel Sanatlar Liselerinde, öğrencilerin çalgılarıyla uyumu konusu, eğitim programlarının önemli bir parçasıdır. Çünkü bu uyum, öğrencilerin müzikal gelişimlerine doğrudan etki eder ve aynı zamanda öğrencilerin müzikal yeteneklerini geliştirmelerine de yardımcı olur. Bu nedenle, keman ve viyola gibi yaylı çalgıların ana

çalgı olarak seçilmesi ve öğrencilerin bu çalgılarını uyumlu bir şekilde çalmaları, müzik eğitiminde oldukça önemli bir konudur araştırılması önemlidir.

Mesleki müzik eğitimi öncesinde öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre bireysel çalgı tercihleri incelendi. Bulgular, kadın öğrencilerin çoğunlukla keman, flüt ve gitar çalgılarına, erkek öğrencilerin ise çoğunlukla gitar, keman ve bağlama çalgılarına eğilim gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, öğrencilerin çalgı tercihlerini belirleyen faktörler değerlendirildiğinde, %37 oranında büyük bir çoğunluğunun tercihlerinde medyanın etkili olduğu, %28 oranında aile ve arkadaş çevresinin ve %27 oranında müzik öğretmenlerinin etkili olduğu tespit edilmiştir (Topaloğlu, 2020: 795).

Bu bağlamda, Güzel Sanatlar Liseleri'nde keman ve viyola gibi yaylı çalgıların öğrencilere yönelik müzik eğitiminde önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Orkestralarda sıkça tercih edilen bu çalgılar, öğrencilere teknik açıdan zorlu bir mücadele sunarken, aynı zamanda müzikal gelişimlerine önemli katkılarda bulunmaktadır. Ancak, çalgılarla uyum süreci, öğrencilerin başarısını belirleyen kritik bir faktördür. Araştırılarak problemler için çözüm önerilerinin sunulması önem arz etmektedir.

3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI

Bu araştırma Millî Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar Lisesi müzik eğitimi bölümlerinde eğitim-öğretimini sürdüren keman ve viyola ana çalgı öğrencilerini kapsamaktadır. Çalışmada keman ve viyola öğrencilerinin çalgılarıyla olan uyum düzeylerinin tespit edilmesi amaçlanmış ve bu bağlamda gönüllülük ilkesine bağlı öğrencilere “Çalgı uyum ölçeği” uygulanmıştır. Ayrıca bu dersleri yürüten öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

Hazırlanmış olan “Çalgı Uyum Ölçeği” ülke genelinde ulaşılabilen gönüllü GSL 144 öğrenci tarafından cevaplanmıştır. Bu öğrencilerin 96'si Viyola, 48'i keman öğrencilerinden oluşmaktadır.

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışma tarama modelini esas alan betimsel bir çalışmadır. Betimsel çalışmalar, olayları, durumları veya olguları nesnel bir şekilde gözlemleyip, tanımlamaya odaklanan yöntemler ile gerçekleştirilir. Bu yöntem, araştırmacının gözlemlerini, ölçümlerini ve verilerini sistematik bir biçimde analiz ederek, konuyla ilgili bir betimleme sunmasını amaçlar. Betimsel araştırma genellikle nicel veri toplama yöntemleri kullanır ve araştırmacının hedeflenen olay veya durumu daha iyi anlamasına yardımcı olur. Bu

yöntem, genellikle gözlemler, anketler, mülakatlar gibi teknikleri içerir ve genel olarak bir bilinmeyenin özelliklerini belirleme amacını taşır (Cebeci, 2020: 20-21-27-28).

Bu çalışmada, çalgı eğitimi özelinden yola çıkılarak, güzel sanatlar lisesinde eğitim gören öğrenciler için hazırlanan "keman-viyola çalgı uyum ölçeği", ülke genelindeki ulaşılabilen 48 keman, 97 viyola öğrencisine uygulanmıştır. Bu uygulama, gönüllülük esasına dayanmaktadır. Hazırlanan anket ile çalışma grubundan veriler toplanmıştır. Bu yönüyle araştırma “nicel” bir araştırma özelliği taşımaktadır.

Nicel araştırma yöntemi, sayısal verilerin toplanması ve analiz edilmesi yoluyla gerçekleştirilen bir araştırma yöntemidir. Bu yöntem, sıklıkla anket tekniği kullanılarak gerçekleştirilir. Anketler, önceden belirlenmiş soruların katılımcılara yöneltilmesiyle elde edilen verilerin sayısal olarak analiz edilmesini sağlar. Bu yöntem, sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılır ve birçok araştırmada tercih edilir. Özellikle büyük örneklemli araştırmalarda anketler, hızlı ve etkili bir veri toplama yöntemi olarak kullanılabilir (Karasar, 2020: 44).

Bilimsel bilgi, pozitivist düşünceye dayalı bir anlayışla şekillenir ve belirli kurallara ve ilkelerle elde edilir. Pozitivist yaklaşımda, tek bir gerçeğin ve doğrunun arayışı vardır, bu da nesnellik kavramının önemli olduğu bir ortam oluşturur. Olaylar çevreden ve zamandan bağımsız bir şekilde nesnelleştirilir ve gerçekler doğru ölçüm ve sayılarla tanımlanabilir hale gelir. Bu perspektifle, Sosyal Bilimlerde de Fen Bilimlerinde olduğu gibi, bilimsel bilgi üretmek için sosyal olaylar gözlemlenebilir ve ölçülebilir değişkenler olarak kabul edilir. Bu nedenle, nicel araştırmaların Sosyal Bilimler alanında önemli bir yere sahip olduğu görülür (Ataseven, 2012: 546).

Ayrıca bu araştırma GSL’de keman-viyola derslerini yürüten öğretmenlerin, mesleki deneyimlerinden de faydalanılarak öğrenci-çalgı uyumlarıyla ilgili fikirlerine yer verilmiştir. Bunun için ders öğretmenlerine hazırlanmış olan “keman-viyola çalgı uyumu yarı yapılandırılmış öğretmen görüşme formu” uygulanmıştır. Bu form, GSL de görev yapmakta olan 27 öğretmen ile görüşülerek veriler toplanmıştır. Bu yönüyle araştırma “nitel” bir araştırma özelliği taşımaktadır.

Nitel araştırma yöntemi, araştırmacıların belirli bir olay veya durum hakkında daha derinlemesine bilgi edinmek, katılımcıların deneyimlerini anlamak ve açıklamak için kullanabilecekleri bir araştırma yaklaşımıdır. Bu yöntemde, araştırmacılar açık uçlu sorular sorarak katılımcıların deneyimlerini anlamlandırmaya ve yorumlamaya çalışırlar.

Nitel araştırma yöntemi, sayısal veriler yerine, katılımcıların kendi deneyimlerine dayalı açıklamalara odaklanır. Bu nedenle, araştırmacılar, katılımcıların öznel bakış açılarını anlamak için daha fazla çaba sarf etmelidir. Nitel araştırma yöntemi, psikoloji, sosyoloji, antropoloji ve eğitim gibi birçok alanda kullanılmaktadır (Cebeci, 2020: 18-19-20).

Araştırmanın bütünü için nicel ve nitel araştırma teknikleri bir arada kullanılarak, derinlemesine bilgi toplanılması hedeflenilmiştir. Bu yönüyle araştırma, “karma” yöntem kullanılarak hazırlanmıştır.

Karma araştırma yöntemi, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı bir araştırma yaklaşımıdır. Bu yöntem hem nitel verilerden hem de nicel verilerden faydalanarak daha kapsamlı sonuçlar elde edilmesini sağlar. Karma araştırma yöntemi hem derinlemesine anlayış sağlamak hem de genellemeler yapmak için kullanılabilir. Bu yöntemde, araştırmacılar açık uçlu sorular, mülakatlar, odak grupları gibi nitel veri toplama yöntemleri ile nicel veri toplama araçlarından anket, ölçek ve test gibi araçları kullanabilirler. Bu yöntem, araştırmacıların araştırma konularını daha ayrıntılı bir şekilde incelemelerine ve sonuçlarını daha fazla kanıtlamalarına olanak tanır. Karma araştırma yöntemi, sosyal bilimlerde ve eğitim alanında yaygın olarak kullanılmaktadır.

5. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU

Çalışma grubu iki ayrı gruptan oluşmaktadır. Bunlardan ilki çalgılarına uyum düzeylerini ortaya koymak üzere "keman-viyola çalgı uyum ölçeği" uygulanan keman ve viyola öğrencileridir.

İkinci grup ise alanında uzman keman ve viyola öğretmenleridir.

Bu araştırmanın ilk çalışma grubunu, Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümü, keman ve viyola ana çalgı öğrencileri oluşturmaktadır. Ulaşılabilen 96 Viyola ve 48 Keman öğrencisinin tamamı gönüllülük ilkesi dahilinde çalışmaya katılmıştır (Tablo1).

Ayrıca çalışmaya katılan öğrencilerin ana çalgı derslerini yürüten, alanında uzman 27 müzik öğretmenin mesleki deneyimlerine çalışmada yer verilmiştir. (Tablo 2).

Katılımcı güzel sanatlar liseleri öğretmen ve öğrencilerinin bulundukları iller, Bursa, Trabzon, Kütahya, Afyon, Mersin, Diyarbakır, Denizli, Sivas, İzmir, Van (Merkez), Van (Erciş), Ankara, İstanbul (Göksel Baktagir GSL), Sinop, Erzurum, Uşak,

Malatya, Manisa, Ordu, Kırıkkale, Adıyaman, Niğde, Balıkesir/Ayvalık'tan oluşmaktadır.

Tablo 1. Sınıflara Göre Öğrenci Dağılımları

9.Sınıf Viyola	10.Sınıf Viyola	11.Sınıf Viyola	12.Sınıf Viyola	Toplam	9.Sınıf Keman	10.Sınıf Keman	11.Sınıf Keman	12.Sınıf Keman	Toplam
18	23	33	22	96	11	24	5	8	48

Tablo 2. Keman ve Viyola Öğretmenlerinin Mesleki Deneyim Süreleri Yıllara Göre Dağılım

4 Yıl	3
5 Yıl	2
6 Yıl	1
7 Yıl	2
9 Yıl	1
10 Yıl	1
11 Yıl	1
12 Yıl	1
13 Yıl	1
16 Yıl	5
20 Yıl	4
21 Yıl	1
25 Yıl	1

Bütün öğretmenler kurumlarında kadrolu olarak çalıştıklarını beyan etmişlerdir, sadece 1 öğretmen kurumunda görevlendirme olarak çalıştığını belirtmiştir.

6. VERİLERİN TOPLANILMASI VE İŞLENMESİ

Çalışmada veriler öğrencilere uygulanan anket ve öğretmenlere uygulanan görüşme formu yoluyla toplanmıştır. Anket içeriğinde öğrencilerin keman ve viyola çalgılarına uyumunu tespit etmeye yönelik bir ölçek ve demografik bilgilere yönelik sorular mevcuttur.

Araştırmada, Güzel Sanatlar Lisesi keman ve viyola öğrencilerinin, çalgılarıyla olan uyumlarının tespiti amacıyla “keman ve viyola çalgı uyum ölçeği” geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirme aşamasında yapılan literatür çalışması ve mesleki deneyimlerden de faydalanılarak ifadeler yer verilmiş, soru havuzu ortaya konulmuştur. Ölçek hazırlanırken alanında uzman kişilerin görüşlerine yer verilmiş ve gerekli düzeltmeler uygulanarak son hali verilmiştir. Ölçeğin oluşması aşamasında fikirlerine başvuru alan uzmanlar, müzik eğitimi ve çalgı eğitimi alanda yetkin kişiler tarafından oluşmaktadır.

Bu form toplam 38 sorudan oluşmaktadır. Formda 33 soru 5’li Likert ölçeği özelliği göstermekte, 5 adet soru ise açık uçlu sorulardan oluşmaktadır (Ek 3). 5’li likert ölçeğinin Cronbach Alpha katsayısı “,825” düzeyinde olarak güvenilirdir.

Ayrıca araştırmada keman ve viyola ana çalgı derslerini yürüten ders öğretmenlerine hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Bu form oluşturulurken uzman görüşleri alınmıştır. Bu görüşme formu toplam 9 sorudan oluşmaktadır (Ek 4).

Hazırlanan ölçek ve formlar, yakın olan illerde öğrenci ve öğretmenlerle yüz yüze görüşülerek, uzak olan illerde ise “Google form” uygulaması kullanılarak uygulanmıştır. Bazı öğretmen ve öğrenci görüşmelerinde video konferans uygulamalarından faydalanılmıştır.

6.1. VERİLERİN İŞLENMESİ

Araştırmada “Keman ve Viyola çalgı uyum ölçeği” ile elde edilen veriler istatistik paket programında betimsel olarak analiz edilerek bulgular bölümünde sunulmuştur. Öğrencilerin “çalgı uyum düzeylerini” ortaya koyan ölçek ortalama puanının, belirlenen çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik olarak bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır.

Ayrıca “keman-viyola çalgı uyumu yarı yapılandırılmış öğretmen görüşme formu” ile elde edilen veriler betimsel olarak analiz edilerek bulgular ve yorum bölümünde aktarılmıştır.

Betimsel araştırma, olayları, durumları veya olguları nesnel bir şekilde gözlemleyip, tanımlamaya odaklanan bir araştırma yöntemidir. Bu yöntem, araştırmacının gözlemlerini, ölçümlerini ve verilerini sistematik bir biçimde analiz ederek, konuyla ilgili bir betimleme sunmasını amaçlar. Betimsel araştırma genellikle nicel veri toplama yöntemleri kullanır ve araştırmacının hedeflenen olay veya durumu daha iyi anlamasına yardımcı olur. Bu yöntem, genellikle gözlemler, anketler, mülakatlar gibi teknikleri içerir ve genel olarak bir bilinmeyen özelliğini belirleme amacını taşır (Karasar, 2020).

7. SAYILTLAR

Bu araştırmada;

1. Güzel Sanatlar Liselerinde çalgı seçimlerinde yapılan hataların ortaya konulması, elde edilen veriler ışığında önerilen sunulması,

2. Güzel Sanatlar Liselerinde ana çalgı eğitimi alan keman ve viyola öğrencilerinin, bu çalgıları severek ya da zorunluluktan seçmeleri durumunda uyumlarının nasıl etkilendiğinin bulunması ve çözüm önerilerinin sunulması,

3. Mesleki müzik eğitiminde çalgı seçiminin önemi ve öğrencilerin ileriki yaşamlarında seçilen çalgılardan kaynaklı olumsuzlukların giderilebilmesi açısından önerilerin sunulması,

4. Çalgı eğitiminden kaynaklı olarak görülen, genel müzik eğitiminin olumsuz etkilerinin neler olabileceği ve çözüm önerilerinin sunulması,

5. Araştırma içeriği için veri toplama yöntemlerinin uygunluğu ve güvenilirliği sayıltıların hareket edilmiştir.

8. PROBLEM CÜMLESİ

“Güzel sanatlar liselerinde keman ve viyola çalan öğrenciler, çalgılarıyla uyumlu mudur? "olarak belirlenmiştir.

9. ALT PROBLEMLER

1. GSL Öğrencilerinin çalgı uyumları ne düzeydedir?

2. Çeşitli değişkenler ile öğrencilerin çalgı uyum puanları arasındaki ilişki nasıldır?

3. Çalgı seçim süreci nasıl yapılmaktadır?

3.1 Çalgı seçim sürecinin yürütülmesi.

3.2 Viyolaya öğrenci seçimi yapılırken zorlanılan noktalar.

3.3 Çalgı Edinme sürecinin yönetilmesi.

3.4 Öğretmen Görüşlerine Göre Öğrencilerin Keman ve Viyola Ana Çalgıları Dışında İlgili Duydukları Çalgılar

3.5 Çalgıyı Seçme Hakkı Öğrencilere Bırakılsaydı Öğrencilerin Eğitimini Almayı Tercih Ettiği Çalgılar

4. Öğrencilerin çalgılarıyla uyumu nasıldır?

2.1 Öğretmen görüşlerine göre öğrencilerin çalgılarına uyum durumları.

2.2 Öğrenci görüşlerine göre öğrencilerin çalgılarına uyum durumları

10. BULGULAR

Tablo 3. GSL Öğrencilerinin Çalgı Uyum Düzeyleri

Tablo 3	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma
Ölçek ortalama puanı	157	2,00	4,94	3,8591	,59528
	157				

Bu çalışmadaki veriler, Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığına bağlı 23 Güzel Sanatlar Lisesinin katılımıyla elde edilmiştir. Araştırmaya toplam 27 öğretmen, 96 viyola, 48 keman ve 13 diğer çalgı öğrencisi katılmıştır. Yapılan çalışmada öğrencilerin çalgılarıyla olan uyum düzeylerinin incelenmesi hedeflenmiş, buna bağlı olarak çalgı seçimi ve sonrasındaki deneyimler öğretmen ve öğrenci cevapları doğrultusunda detaylı olarak incelenmiştir. Bütün bu verilerden yola çıkarak bu çalışma keman ve viyola öğrencilerinin çalgı uyum durumlarını açıklamaya amaçlamaktadır.

10.1. GÜZEL SANATLAR LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN ÇALGI UYUM DÜZEYLERİ NASILDIR?

Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin çalgı uyum düzeyi ortalama puanı 3,9 düzeyindedir. Bu düzey, öğrencilerin çalgı uyumlarının ortanın üzerinde olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle öğrencilerin genelinin çalmakta oldukları çalgıya büyük ölçüde uyumlu olduğu söylenebilir.

Tablo 4. GSL Öğrencilerinin Çalgı Dağılımlarına Göre Çalgı Uyum Düzeyleri

GSL hangi ana çalgının eğitimini alıyorsunuz.		N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma
Keman	Ölçek ortalama puanı	48	2,00	4,94	3,8451	,69358
Viyola	Ölçek ortalama puanı	96	2,00	4,81	3,8809	,53196
Diğer	Ölçek ortalama puanı	13	2,38	4,44	3,7500	,68179

Çalışma grubu öğrencilerinden keman çalanların çalgılarına uyum ortalamasının 3,8, viyola çalanların 3,9 ve diğer çalgıları çalanların 3,8 düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen ortalamalara göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur.

10.2. ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER İLE ÖĞRENCİLERİN ÇALGI UYUM PUANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ NASILDIR?

Tablo 5. Ortaokul Müzik Öğretmeni Tarafından Güzel Sanatlar Liselerindeki Müzik Eğitimi Hakkında Bilgilendirilme Durumu İle Çalgı Uyum Puanı Arasındaki İlişki

Değişken		Çalgı Uyum Puanı	p
Ortaokul müzik öğretmenim beni güzel sanatlar liselerinde verilen müzik eğitimi hakkında yeterince bilgilendirdi	Evet	3,94	0,020*
	Hayır	3,71	

*0,020 anlamlılık düzeyinde

Ortaokul müzik öğretmeni tarafından güzel sanatlar liselerindeki müzik eğitimi hakkında bilgilendirildiğini ifade eden ve bu konuda bilgilendirilmediğini söyleyen öğrencilerin çalgı uyum düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir (Tablo 4). Başka bir deyişle, ortaokul müzik öğretmeni tarafından güzel sanatlar liselerindeki müzik eğitimi hakkında bilgilendirildiğini ifade eden öğrenciler, bu konu hakkında bilgilendirilmeyen öğrencilere göre çalgıları ile daha uyumludurlar.

Tablo 6. GSL'den Mezun Olduktan Sonra Hayatı Hangi Yönde Planlayacağını Bilme Durumu İle Çalgı Uyum Puanı Arasındaki İlişki

Değişken		Çalgı Uyum Puanı	p
GSL mezun olmam durumunda, hayatımı hangi yönde planlayacağımı biliyorum	Evet	3,88	0,022*
	Hayır	3,36	

*0,020 anlamlılık düzeyinde

GSL'den mezun olduktan sonra hayatı hangi yönde planlayacağını bilenler ile ne yönde planlar yapacağını bilmeyen öğrencilerin çalgı uyum düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir (Tablo 4). Başka bir deyişle, GSL'den mezun olduktan sonra hayatı hangi yönde planlayacağını bilen öğrenciler, hayatını hangi yönde planlayacağını bilmeyenlere göre çalgıları ile daha uyumludurlar.

Tablo 7. GSL'lerindeki Çalgılar Hakkında Öğretmenlerce Bilgilendirilmiş Olma Durumu İle Çalgı Uyum Puanı Arasındaki İlişki

Değişken		Çalgı Uyum Puanı	p
GSL'ne başlarken bizlere çalgılar hakkında öğretmenlerimiz tarafından bilgilendirme yapıldı	Evet	3,91	0,003*
	Hayır	3,51	

*0,003 anlamlılık düzeyinde

GSL'lerindeki çalgılar hakkında öğretmenlerce bilgilendirilenler ve bilgilendirilmeyen öğrencilerin çalgı uyum düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir (Tablo 4). Başka bir deyişle, GSL'lerindeki çalgılar hakkında

öğretmenlerce bilgilendirilen öğrenciler bilgilendirilmeyenlere göre çalgıları ile daha uyumludurlar.

Tablo 8. GSL’inde Çalgı Seçiminde Öğrencinin İsteğinin Gözetilmesi Durumu İle Çalgı Uyum Puanı Arasındaki İlişki

Değişken		Çalgı Uyum Puanı	p
GSL’inde çalgı seçimimi kendim isteyerek yaptım	Evet	3,93	0,000*
	Hayır	3,47	

*0,000 anlamlılık düzeyinde

GSL’inde çalgı seçimini kendi isteyerek yapan öğrenciler ile çalgı seçimine ilişkin isteği gözetilmeyen öğrencilerin çalgı uyum puanları arasında anlamlı farklılık vardır. Başka bir deyişle, çalgı seçimi kendi isteği gözetilerek yapılan öğrenciler, isteği gözetilmeyen öğrencilere göre çalgıları ile daha uyumludurlar.

Tablo 9. Çalgıda Başarılı Olma Durumunun Diğer Derslerdeki Başarıyı Etkilediğini Düşünme Durumu İle Çalgı Uyum Puanı Arasındaki İlişki

Değişken		Çalgı Uyum Puanı	p
Çalgıdaki başarı durumum, GSL müzik eğitimindeki diğer ders başarılarımı da etkiliyor	Evet	3,96	0,000*
	Hayır	3,41	

*0,000 anlamlılık düzeyinde

Çalgısında başarılı olma durumunun diğer derslerdeki başarısını etkilediğini düşünen öğrenciler ile çalgı başarısının diğer derslere etki etmediğini düşünenlerin çalgı uyum puanları arasında anlamlı farklılık vardır. Başka bir deyişle, çalgısında başarılı olma durumunun diğer derslerdeki başarısını etkilediğini düşünen öğrenciler, çalgı başarısının diğer derslere etki etmediğini düşünenlere göre çalgıları ile daha uyumludurlar.

10.3. ÇALGI SEÇİM SÜRECİ NASIL YÜRÜTÜLMEKTEDİR?

10.3.1. Çalgı Seçim Sürecinin Yürütülmesi

Tablo 10. Çalgı Seçim Yöntemleri

Kategoriler	Katılımcılar	Sayı	%
Fiziksel Uygunluk	E1, E5, E8, E16, E23	5	20.8
Çalgı Tanıtımı	E14, E15, E17, E20	4	16.7
Çalgı Topluluklarında Dengeli Dağılımın Gözetilmesi	E6, E7, E12	3	12.5
Öğrenci Tercihleri	E2, E11, E13, E16, E17, E18, E19, E21	8	33.3
İkna ve Yönlendirme	E9, E10, E22, E24	4	16.7

Çalgı seçiminin nasıl yapıldığına ilişkin öğretmenlere sorulan soru incelendiğinde, 9. sınıf öğrencilerinin çalgı seçimlerinin, öğrenci istekleri doğrultusunda ve fiziki yapılarına göre gerçekleştirildiği, çoğunlukla keman veya viyola çalgısına yönlendirildikleri anlaşılmaktadır. Çalgı seçimi yapılırken öğrenci talep ve isteklerinin dikkate alınmasının yanında, müzik öğretmenleri tarafından oluşturulan bir komisyonun yönlendirmelerinin dikkate alındığı anlaşılmaktadır. Çalgı seçimleri yapılırken genelinde öğrenci merkezli bir yaklaşım izlense de bazı durumlarda öğrencilerin istekleri dışında enstrümanlara öğretmenleri tarafından yönlendirildikleri de verilen cevaplardan görülmektedir. Ayrıca kurumdaki öğretmen sayısına bağlı olarak, bazı durumlarda sınıf genelinde dengeli dağılımın sağlanması için seçimlerin, öğretmenler tarafından yapıldığı görülmektedir. Sadece bir kurumda çalgı seçimi için deneme derslerinin yapıldığına dair bir cevap dikkat çekmektedir. Ayrıca birçok kurumda çalgı seçimine başlamadan önce, öğretmenler tarafından kurumda eğitimi verilen bütün enstrümanların tanıtıldığı ve sonrasında çalgı seçimlerine başlanıldığı görülmüştür.

Eğitmenlerin cevaplarından örnekler aşağıda verilmiştir.

Eğitmen 4, “Deneme dersleri yaparak, öğrenci talep ve isteklerini de dikkate alarak”

Eğitmen 10, “5 tercih alıp öğrenci tercihlerini göz önünde bulundurarak genelde ilk tercihlerini seçmeye gayret ediyoruz”

Eğitmen 13, “Öğrencinin tercihten yola çıkarak fiziki uygunluğunu değerlendiriyoruz sonra orkestra düzenine uygun bir dağılım yapmaya çalışıyoruz”

Eğitmen 18, “Öğrencilerimize çalgılar hakkında bilgi veriyoruz, vücut ergonomilerine uygun olabilecek çalgıları öneriyoruz, geçmişi varsa değerlendiriyoruz, tatbiki kazanan öğrenci sayısı ve kadroda bulunan çalgı branşları da durumu etkileyebiliyor, en son aşamada çalgı seçim formunu doldurmalarını istiyoruz.”

Eğitmen 20, “Öncelikle ilk 2 hafta öğrencilere çalgıları tanıtıyoruz. Çalgılar hakkında bilgi veriyoruz. Daha sonra öğrenciye form oluşturup hangi çalgıyı istediğini soruyoruz. Öğrencinin istediği çalgı fiziki yapısına uygunsa öğrencinin istediği çalgıyı veriyoruz. İstediği çalgı fiziki yapısına uygun değilse görüşmeler sağlanarak kendisine uygun çalgı öneriyoruz. Ve komisyon tarafından bu şekilde çalgı seçim süreci gerçekleşiyor. “

10.3.2. Viyolaya Öğrenci Seçimi Yaparken Zorlanılan Noktalar

Tablo 11. Viyolaya Öğrenci Seçimi Yapılırken Karşılaşılan Zorluklar

Kategoriler	Katılımcılar	Sayı	%
Çalgı Hakkında Bilgi Eksikliği	E1, E2, E4, E6, E9, E11, E12, E18, E19, E20,	10	41,67
Fiziksel Uygunluk	E7, E14, E16, E22	4	16,67
Veli veya Öğrenci Tercihi	E3, E8, E13, E17, E24	5	20,83
Çalgı Popülisti	E1, E5, E10, E15, E21	5	20,83

Çalgı seçimi yapılırken karşılaşılan zorluklarla ilgili öğretmenlere sorulan soru incelendiğinde, Güzel Sanatlar Liseleri'nde öğretmenlerin, viyolaya öğrenci seçimi sırasında birkaç farklı durumla karşılaştıkları görülmüştür. En önemlilerinden biri, öğrencilerin viyolaya karşı ön yargılı olmaları ve enstrümanı tanımamaları olarak görülmektedir. Viyolanın genellikle keman kadar bilinmemesi ve popüler müzikte daha az yer alması, öğrencilerin bu çalgıya olan ilgilerinin az olduğu verilen cevaplardan anlaşılmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin viyolayı çelloyla karıştırmaları ve enstrüman hakkında yetersiz bilgi sahibi olmaları, seçim sürecini karmaşıklaştıran diğer bir faktör olarak görülmektedir.

Buna ek olarak, veli tercihleri ve öğrencinin yanlış bir çalgıda ısrarcılığı da öne çıkan zorluklardan biri olarak görülmektedir. Öğrencilerin müzikal tercihleri ve aile beklentilerinin dikkate alınması gerektiği anlaşılmaktadır. Öğrencinin isteği ve fiziksel özellikleri arasında uyumsuzluğunda süreci zorlaştırdığı görülmektedir.

Sonuç olarak, GSL öğretmenlerinin viyola seçimi sırasında karşılaştığı zorluklar, öğrenci, aile ve müzikal tercihler arasında bir denge kurma çabası gerektiren karmaşık bir süreç olarak görülmektedir.

Öğretmenlerin cevaplarından örnekler aşağıda verilmiştir.

Eğitmen 1, “Öğrencilerin viyolaya karşı ön yargılı olması. Ve enstrümanı tanımıyor olmaları”

Eğitmen 3, “Veli tercihi, öğrencinin yanlış çalgıda ısrarcılığı”

Eğitmen 4, “Öğrencilerin viyola hakkında pek bilgi sahibi olmaması bu enstrümanı çello ile karıştırıyor olması”

Eğitmen 10, “Fiziksel özelliklerinin viyolaya uygun olması, işitme yeteneği olarak uygun düzeyde olmaları sayılabilir.”

Eğitmen 12, “Öğrencinin çalgıyı tanımaması, özellikle kendini müzik öğretmeni diye tanımlayan veya müzik eğitimcisi olduğunu iddia eden bireylerin viyola seçen öğrenciye seçtiği çalgının yanlış olduğunu söyleyerek mobbing yapması.”

Eğitmen 24, “Zaman zaman kontenjandan fazla öğrenci viyola seçmek istiyor. Uygun olmayan öğrenciyi üzmeden reddetmek zor.”

10.3.3. Çalgı Edinme Sürecinin Yönetilmesi

Tablo 12. Çalgı Edinme Süreci

Kategoriler	Öğretmen Cevap Sayısı	%
Fiziksel Uygunluk	12	50
Marka Tavsiyesi ve Ekonomik Öneriler	6	25
Genel Yönlendirme	6	25

Güzel Sanatlar Lisesi öğretmenlerine çalgı edinme sürecinin yönetilmesi konusunda soruya verilen cevaplara bakıldığında, öğrencilerin genellikle çalgı edinme sürecinde öğretmenlerinin yönlendirmelerine büyük değer verdikleri ve çalgı seçimlerinde öğretmen görüşlerini önemsedikleri görülmüştür. Öğrenci ve öğretmen arasında, çalgı edinme sürecinde etkileşim olduğu, öğretmenlerin marka, model gibi önerilerde bulunduğu görülmüştür. Öğretmenlerin öğrencilerine maddi ve fiziki olarak uygun bir çalgı seçimi konusunda rehberlik ettiği anlaşılmaktadır. Öğrencilere çalgı alırken dikkat etmeleri gereken önemli ayrıntıların, boyut, ses rengi, kalitesi, marka ve model gibi konularda öğretmenleri tarafından profesyonel bir şekilde sunulduğu görülmüştür. Öğrencilerin çalgı edinme sürecinde öğretmen yönlendirmelerine güvendikleri ve bu süreci iş birliği içinde tamamladıkları anlaşılmaktadır.

Eğitmenlerin cevaplarından örnekler aşağıda verilmiştir.

Eğitmen 3, “Fikirlerimi alıyorlar. Alabilecekleri markaları araştırıyorum. Kendilerine markaları ve öğrenciye göre belirlediğim ölçüleri veriyorum. Onlar kendileri araştırıp kendilerine uygun olan yerden alıyorlar.”

Eğitmen 4, “Tabi ki fikir danışıyor, öğrencinin kol boyu, fizik boyuna göre en ideal enstrümanı alabiliyoruz, bu bazen ikinci el bile olabiliyor “

Eğitmen 7, “Öğrencilere, alacakları çalgılarda hangi özelliklere dikkat etmesi gerektiği ile ilgili gerekli bilgilendirme yapılır.”

Eğitmen 17, “Evet bizlerin fikirlerine önem veriyorlar, mümkün olduğunca yönlendirmemize göre hareket ediyorlar, ilk başlarda okuldan zimmetleniyor”

10.3.4. Öğretmen Görüşlerine Göre Öğrencilerin Zorunlu Çalgıları Dışında İlgili Duydukları Çalgılar

Tablo 13. Zorunlu Çalgılar Dışında İlgili Duyulan Çalgılar

Kategoriler	Öğretmen Cevaplarında Belirtilen Çalgılar	%
Gitar	19	48.15
Bağlama	8	20.37
Piyano	3	7.41
Diğer Gitar Türleri (Bas, Elektro)	2	5.56
Klarnet	3	7.41
Ukulele	2	3.71
Davul (Bateri)	3	7.41
Kabak Kemane	1	3.70
Flüt	2	5.56
Kemençe	1	3.70
Kanun	1	3.70
Kontrbas	1	3.70

Cevap veren öğretmenler, birden fazla çalgı yazarak cevaplamıştır, tablo bu doğrultuda oluşturulmuştur.

Öğretmenlerin verdiği cevaplar incelendiğinde, öğrencilerin ana çalgıları ve piyano dışında özel olarak ilgi duydukları başlıca çalgının gitar olduğu görülmektedir. Bazı öğrencilerin çalgı tercihlerinin bağlama, bazılarının az da olsa klarnet, saksafon, davul gibi enstrümanlarla da uğraştığı görülmüştür. Gitarın yaygın olarak ilgi duyulan çalgı olduğu göz önüne alındığında, öğrencilerin kendilerini ifade etmek adına farklı enstrümanlara yönelme eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır. Güncel popüler müziklerle kendilerini ifade etme yoluna gittikleri söylenebilir. Bütün öğretmen cevapları incelendiğinde sadece 3 cevapta kesin bir ifadeyle öğretmenlerin “hayır” dediği ve öğrencilerinin ana çalgıları dışında ilgililerinin olmadığı belirtilmiştir.

Eğitmen cevaplarından örnekler aşağıda verilmiştir.

Eğitmen 1, “Genelde gitar oluyor.”

Eğitmen 3, “Evet. Daha çok gitar ilgi var “

Eğitmen 4, “Genelde bu piyano, bağlama, gitar olabiliyor,

Eğitmen 8, “Tatbiki görüyorum, bas gitar, kontrbas, gitar, bateri, “

Eğitmen 11, “Genellikle evet. Klarnet, kabak kemane vs”

Eğitmen 15, “Elbette var, gitar, klarnet, saksafon, davul, kemençe çalan öğrencilerim var.”

10.3.5. Çalgıyı Seçme Hakkı Öğrencilere Bırakılsaydı Öğrencilerin Eğitimini Almayı Tercih Edeceği Çalgılar

Güzel sanatlar lisesinde çalgı seçimimi öğretmenlerim yaptı diyen öğrencilerin kendilerine bırakılsa neyi seçeceklerini ilişkin sorulan sorudan elde edilen veriler incelendiğinde, farklılıkların olduğu görülmektedir. Kendi isteyerek çalgı seçimini yapan öğrencilerin, belirli bir zaman sonunda başka çalgıyı sevmeye başladıkları görülmüştür. Bunun yanında öğretmenleri tarafından çalgı seçimi yapılan öğrencilerin zamanla çalgılarını benimseyip sevdikleri bulgularda görülmektedir. Ayrıca birçok öğrencinin kendi istediği çalgıyı seçtiği de verilen cevaplardan anlaşılmaktadır.

Keman öğrencilerinin genelinin enstrümanı, öğretmenleri tarafından belirlenmiş olsa da zamanla öğrencilerin çalgısını sevdiği görülmektedir. Öğretmenlerince çalgısı belirlenen bazı keman öğrencilerinin, bana bırakılsa “bağlama” seçerdim dedikleri de görülmektedir. Keman yerine bağlama seçmek isteyen öğrenci sayısının diğer enstrümanlara göre daha fazla olduğu görülmüştür. Nadiren “Viyola”, “çello” seçerdim diyenlerin olduğu görülmektedir. Ayrıca keman yerine gitar, flüt, ud tercih edebilecek öğrencilerinde olduğu verilen cevaplardan anlaşılmaktadır fakat sayıları oldukça azdır.

Viyola öğrencilerinin cevapları incelendiğinde, çalgılarını kendilerinin seçtikleri görülmüş, bunu yaparken öğretmen önerilerini de birçoğunun dikkate aldığı anlaşılmıştır. Öğretmen önerileri doğrultusunda enstrümanlarını seçen öğrencilerin zaman içerisinde çalgılarını sevdiklerini dile getirmeleri verilen cevaplar arasında görülmektedir. Öğrencilerin, öğretmen yönlendirmelerini değerli buldukları verilen cevaplarda görülmektedir. Buna dayanarak öğrencilerin “tekrar viyolayı seçerdim” cevabını verenlerin olduğu görülmektedir. Bir öğrencinin daha önceden viyola çaldığı ve lise eğitiminde çalgısına devam ettiği görülmüştür.

Viyola yerine öğrencilerin seçebilecekleri çalgılar incelendiğinde ilk sırada “gitar” cevabının çoğunlukta olduğu görülmüştür. Sonrasında ise bağlama, flüt ve çello seçerdim cevabını veren öğrencilerin olduğu görülmektedir. Özellikle viyola

öğrencilerinin gitar ve bağlama çalgılarını seçebilecekleri verilen cevaplardan anlaşılmaktadır.

Tablo 13, çalgı seçiminin öğrencilere bırakılması durumunda hangi çalgılara yönelim olabileceğini gösterir niteliktedir.

Öğrenci cevaplarından örnekler aşağıda verilmiştir.

Öğrenci 1, “viyola veya keman“

Öğrenci 6, “değiştirmek istemezdim”

Öğrenci 16, “Çalgı secimimi kendim yaptım”

Öğrenci 21, “evet ama bu çok yanlış bana göre istediğimiz ensturmanları seçebilsek”

Öğrenci 27, “Çalgı seçimlerimiz bütün çalgı öğretmenlerimizle titizlikle kontrol edilip seçildi olması gerektiği gibi yapıldı yine olsa viyola seçerdim”

Öğrenci 37, “Çello ve bağlama seçerdim vitolanın ne olduğunu bilmiyordum bilseydim viyola seçerdim”

Öğrenci 38, “Bağlama seçerdim ama şuanda seviyorum çalgımı”

Öğrenci 52, “Daha önceden bir müzik vakfında viyola çalmaya başladım ve lisede de viyolaya devam ettim”

10.4. ÖĞRENCİLERİN ÇALGILARIYLA UYUMU NASILDIR

10.4.1. Öğretmen Görüşlerine Göre Viyola Öğrencilerin Çalgılarıyla Uyum Durumları Nasıldır

Tablo 14. Öğretmen Görüşlerine Göre Başlangıç ve Sonrası Öğrenci Çalgı Uyum Düzeyleri

Kategoriler	Öğretmen	%
Başlangıçta Uyum Sağlayamayan	E1, E3, E5, E6, E11, E13, E17	38.89
Baştan Beridir Uyumlu Hisseden	E2, E4, E7, E8, E9, E10, E12, E14, E15, E16, E18	61.11

Öğretmenlerin verdiği cevaplara bakıldığında, viyola öğrencilerinin çalgılarıyla genel olarak uyumlu oldukları ve zamanla çalgılarına alıştıkları anlaşılmaktadır. Bu durum ayrıca istatistiksel olarak çalışma verilerince de desteklenmektedir. Çalışma grubu öğrencilerinin genel çalgı uyum düzeyleri 3,9 dur (Tablo 3). Çalışma grubu öğrencilerinden keman çalanların çalgılarına uyum ortalamasının 3,8, viyola çalanların

3,9 düzeyinde olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3). Bu durum öğrencilerin genel uyumunun ortanın üzerinde olduğunu göstermekte ve baştan beri çalgıya uyumlu hisseden ve başlangıçta çalgıya uyum gösteremeyen öğrencilerin genel görünüşünü destekler niteliktedir. İlk başta bazı öğrencilerin zorlandığı, ancak süreç içinde çalgılarıyla barıştıkları öğretmenler tarafından verilen cevaplardan anlaşılmaktadır. Çoğu öğrencinin viyola çalmaktan keyif aldığı ve bu enstrümanın özel bir çalgı olduğunu ifade ettiği bulgulara görülmektedir.

Tablo 15. Öğretmen Görüşlerine Göre Çalgı Uyumunu Etkileyen Faktörler

Kategoriler	Öğretmen	%
Teknik Zorluklar	E1, E3, E6, E8, E12, E14, E18	38,89
Öğrenci Motivasyonu	E2, E5, E10, E15, E16	27,78
Müfredat ve Eğitim Politikaları	E7, E9	11,11
Çalgı Yapısı ve Repertuvar	E4, E11, E13, E17	22,22

Öğrencilerin çalgı seçimleriyle ilgili olarak öğretmenlerin, fiziksel uyumun önemine dikkat çektikleri görülmektedir. Ayrıca, öğrencilerin viyolaya ilk başladıklarında pozisyon geçişi gibi durumlarda zorluklar yaşadıkları, ancak zamanla bu sorunları aştıkları da cevaplarda görülmektedir. Bazı öğretmenlerin, öğrencilerin viyola eğitimine ilk başladıklarında olumsuz tutumlarla mücadele ettikleri, ancak doğru bir iletişim ve çabayla, bütün öğrencilerin viyolayı çalabileceklerini dile getirdikleri görülmektedir.

Ayrıca, viyola eğitiminde öğretmenlerin müfredat ve kaynaklar konusunda bazı sıkıntılar yaşadıkları, öğrencilerin yeterince çalışmadığına dair gözlemlerinin olduğu, bu durumların çalgı uyum sürecini zorlaştırdığı bulgulara görülmektedir.

Eğitmen cevaplarından örnekler aşağıda verilmiştir.

Eğitmen 1, “Başta ön yargı ile yaklaşsalar da sonrasında severek çalışıyorlar. Benim açımdan da viyola tınısıyla hissiyatıyla son derece etkili bir enstrüman.”

Eğitmen 2, “İlk başlarda biraz zorlanmadıklarını söyleyemem, fakat daha sonra çalgıları ile barışık bir şekilde devam ediyorlar.”

Eğitmen 7, “Her çalgı eğitiminde olabileceği gibi viyolada da tam uyum yakalamak zor. Farklı bir anahtarla çalgı eğitimine başlamaları, öğrencileri zorlasa da teknik ve deşifre süreciyle belirli bir uyum elde edilmeye başlanmaktadır. “

Eğitmen 12, “Öğrencilerimizin birden fazla zorunlu enstrüman dersi alıyor olması öğrencide kafa karışıklığına sebep olmaktadır.”

10.4.2. Öğrenci Görüşlerine Göre Öğrencilerin Çalgılarına Uyum Durumları

Tablo 16. Fiziki Anlamda Öğrenci Çalgı Uyum Durumları

Kategoriler	%
Fiziki Anlamda Yettiğini Düşünen	72.8
Fiziki Anlamda Yetmediğini Düşünen	16.8
Kararsız	10.4

Tablo soruyu cevaplayan 94 viyola, 43 keman öğrencisinin cevaplarından yola çıkılarak hazırlanmıştır.

Tablo 17. Teknik Olarak Öğrenci Çalgı Uyum Durumları

Kategoriler	%
Teknik Olarak Yetebiliyorum	79,79
Teknik Olarak Yetemiyorum	20.21

Çalışma grubu öğrencilerinin genel çalgı uyum düzeyleri 3,9 dur (Tablo 3). Çalışma grubu öğrencilerinden keman çalanların çalgılarına uyum ortalamasının 3,8, viyola çalanların 3,9 düzeyinde olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3). Tablo 16 ve Tablo 17 öğrenci cevaplarından elde edilen verilerin, istatistiksel veriler tarafından desteklendiği görülmektedir.

Viyola öğrencilerine yöneltilen çalgı uyum durumu sorularına verilen cevaplar incelendiğinde, öğrencilerin çoğunluğunun fiziki açıdan viyola çalgısına yetebildiklerini ifade ettikleri görülmektedir. İstatistiki verilen bunu doğruladığı görülmektedir (Tabla 4). Çoğu öğrenci, fiziksel özelliklerinin viyola çalmaya uygun olduğunu düşünmekte ve bu çalgıya olan uygunluğunu vurgulamaktadır. Ancak, bazı öğrenciler parmak uzunlukları, vücut yapıları veya solak olmaları gibi nedenlerle fiziksel zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu öğrenciler, bazen tutuş, yay kullanımı veya ton çıkarma konusunda zorlanabileceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, bazı öğrenciler viyola çalmak için gerekli olan fiziksel güce sahip olmadıklarını düşündüklerini ve bu nedenle zorlandıkları verilen cevaplardan anlaşılmaktadır. Öğrencilerin birçoğunun çalgılarının yapısal anlamda iyi olmadığı ve bu nedenle yaşadıkları zorlukların, çalgı uyumuna engel olduğunu söyledikleri görülmüştür. Ancak genelinde, öğrencilerin viyola çalgısına uyumlu olduklarını düşünmeleri ve bu enstrümanı çalmaktan keyif aldıklarını söyledikleri anlaşılmaktadır.

Keman öğrencilerine yöneltilen çalgı uyum durumu sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde, öğrencilerin çoğunluğunun çalgılarına fiziksel olarak yetebildikleri anlaşılmaktadır. İstatistiki verilen bunu doğruladığı görülmektedir (Tablo 4). Bazı öğrencilerin, çalgılarına uygun bir fiziksel yapının olduğunu düşünerek memnuniyetlerini ifade ettikleri, ancak, bazı öğrencilerin daha fazla çalışma ve egzersiz yapma ihtiyacı olduğu cevaplarda görülmektedir. Bir öğrencinin dördüncü parmağındaki doğuştan gelen problem nedeniyle, çalgısına tam olarak yetişemediğini dile getirdiği görülürken, birçok öğrencinin kendi fiziksel yapılarına uygun bir enstrüman seçildiğini ifade ettikleri görülmektedir. Öğrencilerin çoğu, keman çalmaya fiziksel olarak yetebildiklerini düşünmekte ve çalgısıyla uyumlu olduklarını düşündükleri görülmektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Bu araştırmadan elde edilen sonuçların özeti aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- Çalgı eğitimcileri, genel olarak teknik zorlukların, öğretim sürecinin, öğrenci motivasyonu ve ilgisinin, eğitim politikalarının, çalgıların özel karakteristiklerinin ve repertuvarın öğrencilerin çalgı uyumunu etkileyen temel faktörler olduğunu belirtmektedir.

- Öğrencilerin çalgı seçimleri 9. sınıfta yapılmaktadır.
- Çalgı seçiminde öğrenci talepleri ve istekleri dikkate alınmaktadır.
- Müzik öğretmenleri tarafından oluşturulan komisyonun yönlendirmeleri çalgı seçiminde etkili olmaktadır.
- Bazı durumlarda öğrenciler, istekleri dışındaki çalgılara öğretmenleri tarafından yönlendirilebilmektedir.
- Çalgı seçiminde öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsenirken, öğretmenlerin rehberliği de çalgı seçiminde etkili olmaktadır.
- Öğrenci merkezli yaklaşımın yanı sıra öğretmenlerin yönlendirmeleri de çalgı seçimini etkilemektedir.
- Müzik öğretmenleri tarafından oluşturulan komisyonlar, çalgı seçiminde belirleyici olmaktadır.
- Çalgı seçim sürecinde öğrencilere deneme imkânı sunan kurumlar vardır.
- Çalgı seçim sürecinde 9.sınıf öğrencilerine kurumda eğitimi verilen çalgılar tanıtılmaktadır.
- Öğrencilerin ilköğretim yıllarından çalgıları tanımadan gelmeleri sonucunda hem çalgı seçimi hem de seçilen çalgı, eğitim sürecini zorlaştırmaktadır.
- Veli tercihlerinin yanlış bir çalgıda ısrarcılığı, çalgı seçim sürecinde zorluk yaratan faktörlerdendir.
- Öğrencinin isteği ve fiziksel özellikleri arasındaki uyumsuzluk, seçim sürecini zorlaştırmaktadır.

- GSL öğretmenleri, viyola seçimi sürecinde, öğrenci, aile ve müzikal tercihler arasında denge kurma çabası gerektiren karmaşık bir süreçle karşılaşmaktadır.
- Öğrencilerin çalgı seçimi sonrasında, çalgıyı edinme sürecinde, öğretmenlerinin yönlendirmelerine büyük önem vermektedirler.
- Öğretmenler çalgıyı edinme sürecinde marka, model önerilerinde bulunarak etkili rehberlik yapmaktadır.
- Öğretmenler, öğrencilerine maddi ve fiziki olarak uygun bir çalgı seçimi konusunda rehberlik etmektedir.
- Öğrencilerin ana çalgıları ve zorunlu olarak verilen piyano dışında, ilgili duydukları çalgının genellikle gitar olduğu görülmektedir. Bunun yanında bağlama, klarnet, davul gibi çalgılarında bazı öğrencilerin ilgi alanlarında olduğu görülmektedir.
- Öğrencilerin kendi istekleri doğrultusunda çalgı seçenler, zamanla başka çalgıları da sevmeye başlamaktadırlar.
- Öğretmenleri tarafından çalgıları belirlenen öğrenciler zaman içinde çalgılarını benimsemekte ve sevmektedirler.
- Birçok öğrenci kendi istediği çalgıyı seçmektedir.
- Keman öğrencilerinin geneli enstrümanlarını öğretmenleri tarafından belirlense de zaman içinde çalgılarını sevmeye başlamaktadır.
- Nadiren, keman öğrencilerinin bağlama seçme eğiliminde olduğu görülmüştür. Diğer enstrümanlara karşı ilgi azdır.
- Keman öğrencilerinin bazıları, öğretmenlerinin belirlediği keman yerine bağlama, gitar, flüt, ud gibi enstrümanları seçmeyi tercih edebileceklerini ifade etmiştir.
- Viyola öğrencilerinin çoğu çalgılarını kendileri seçmiş, bu seçimde öğretmen önerilerini dikkate almışlardır.
- Öğrenciler, öğretmen önerileri doğrultusunda çalgılarını seçerken zamanla çalgılarını sevmeye başlamışlardır.
- Viyola öğrencileri, öğretmen yönlendirmelerini değerli bulmuş ve bu doğrultuda tekrar viyolayı seçme eğilimindedir.

- Viyola öğrencileri, gitarı en çok tercih eden grup olup, bağlama, flüt ve çello gibi çalgıları da seçme eğilimindedir.
- Öğretmenler, viyola öğrencilerinin genel olarak çalgılarıyla uyumlu olduklarını ve zaman içinde çalgılarına alıştıklarını ifade etmişlerdir. Bu görüş istatistiksel veriler tarafından da desteklenmektedir.
- Çalışma verilerine göre, keman çalan öğrencilerin çalgılarına uyum ortalaması 3,8, viyola çalan öğrencilerin ise 3,9 dur.
- İlk başta bazı öğrencilerin zorlandığı ancak süreç içinde çalgılarıyla barıştıkları öğretmen görüşlerinde öne çıkmıştır.
- Çoğu viyola öğrencisi, viyola çalmaktan keyif aldıklarını ve bu enstrümanı özel bir çalgı olarak gördüklerini belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin yaşadığı zorlukların, çalgı uyum sürecini olumsuz etkilediği bulgular arasında yer almıştır.
- Öğrencilerin çoğunluğu, fiziksel açıdan viyola çalgısına yetebildiklerini ifade etmiş ve istatistiksel veriler bunu desteklemiştir (Tablo 4).
- Bazı öğrenciler parmak uzunlukları, vücut yapıları veya solak olmaları gibi nedenlerle fiziksel zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir.
- Genel olarak, öğrenciler viyolaya uyumlu olduklarını düşünmekte ve bu çalgıyı çalmaktan keyif aldıklarını ifade etmektedir.
- Keman öğrencilerinin çoğunluğu, çalgılarına fiziksel olarak yetebildiklerini ifade etmiş ve istatistiksel veriler bunu desteklemiştir.
- Öğrencilerin genelinde, keman çalmaya fiziksel olarak yetebildikleri ve çalgılarıyla uyumlu oldukları düşüncesi hakimdir.

Tartışma

Araştırmanın bulguları, öğrencilerin çalgı seçimi sürecinde farklı enstrümanlara olan ilgi ve isteklerini de gözler önüne sermektedir. Öğrencilerin çoğunluğu, çalgı seçimi konusunda öğretmenlerinin önerilerine ve yönlendirmelerine değer verirken, bazıları kendi tercihlerine göre enstrüman seçme eğilimindedir. Öğrencilerin ana çalgıları dışında, gitarı yaygın olarak tercih ettikleri görülmektedir (Tablo 13). Bunun yanı sıra, bağlama, flüt ve çello gibi enstrümanlar da öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Bu bilgiler ışığında,

öğrencilerin müzikal ifadelerini göstermek için ana çalgılarının dışında, farklı enstrümanlara ilgilerinin olduğunu göstermektedir. Çalgı seçim sürecinin daha dikkatli planlanması gerektiği söylenebilir. Bireyin çalgı uyumu müzikal gelişim açısından önemli bir ayrıntı olarak görülmektedir.

Topaloğlu 2021 yılında yapmış olduğu araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının çalgı seçimi sürecinde farklı enstrümanlara olan ilgi ve istekleri, çeşitli faktörlerle birlikte incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin çalgı tercihlerinde öğretmenlerin önerileri ve kendi tercihlerinin öneminden bahsetmiştir. GSL öğrencilerindeki tutumlarla benzerlikler gösterdiği görülmektedir. Doğru çalgının öğrenci tarafından seçilmesi ve çalgı uyumunun pozitif yönde olması için doğru yöntemlerin benimsenmesi önemlidir.

GSL öğretmen ve öğrencilerinden elde edilen veriler analiz edildiğinde, öğrencilerinin çalgı seçimi sürecinde karşılaştıkları zorlukları ve bu zorlukların çeşitli faktörlerle ilişkilendirilebileceği görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun çalgı seçiminde isteklerinin önemli olduğunu belirtmelerine rağmen, bazılarının çeşitli nedenlerle istedikleri enstrümanı seçemedikleri görülmektedir. Çalgı çalmanın zekâ ve duyguları kapsayan bir aktivite olduğu göz önüne alındığında, öğrencilerin doğru enstrümanı seçmeleri önemlidir. GSL öğrencilerinin müzikal gelişimlerine katkıda bulunan çalgı çalma etkinliği, hafıza güçlenmesinden motor becerilerinin gelişmesine kadar geniş bir yelpazede olumlu etkilere sahiptir. Bu nedenle, bireylerin doğru ve uygun çalgıyı seçmeleri önemlidir. Doğru yönlendirilmiş bir müzik yaşantısının çocukların gelişimine olumlu katkı sağladığı ve gelecekte daha mutlu ve başarılı bireyler olmalarını desteklediği unutulmamalıdır (Deleş ve Kaytez, 2020). Her çocuğun bireysel yetenekleri ve tercihleri farklı olduğundan, çalgı seçimi mantıklı bir süreç içinde değerlendirilmelidir. Bu bağlamda, Ben-Tovim/Boyd sistemi gibi özel sistemler, çocuğun potansiyelini en iyi şekilde ortaya çıkarmak için önemli bir araçtır (Tanınmış, 2014). Çalgı seçim sürecinin, öğrencinin kendini daha iyi ifade edebileceği bir çalgıyı seçmesiyle tamamlanması, müzik eğitimini bütünsel açıdan daha doğru destekleyecektir.

Bu çalışmada öğrencilerinin, çalgıları yapısal, ses vb. anlamda tanıma durumlarının eksik olduğu görülmektedir. Öğrencilerin bir kısmının ortaokuldan çalgıları tanıyarak gelmelerinin yanı sıra, hiç tanımadan gelenlerin olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda çalgı seçim sürecinde yaşanan zorlukların çalgı uyum durumunu etkilediği söylenebilir. Viyola çalgısına öğrenci seçiminde zorlanıldığı, öğretmen görüşlerinde, öğrencilerin çalgıyı tanımamaları nedeniyle seçmek istemediklerini belirtmeleri bu

durumu destekler niteliktedir (Tablo 11). Öğrencinin çalgı seçimi konusunda bilgi sahibi olması gerekir, çalgının gerektirdiği özellikler, ilgileri ve yetenekleri, fiziksel özellikler gibi faktörlerin göz önünde bulundurulması çalgı seçiminde önemlidir. Ayrıca, seçilecek çalgının özellikleri, gerektirdiği çalışma sistemi, çalışma ortamı, meslek seçenekleri ve başarı olanakları gibi konuların da dikkate alınması öğrenci çalgı uyumunu destekleyecektir (Derin, 2007: 146-147).

Öğrencilerin çalgıya uyum durumları açısından başka bir boyut, öğrencinin fiziksel olarak çalgısını çalabilecek durumda olmasıdır. Fiziki açıdan yeterliliğin, çalgı uyumunu olumlu yönde desteklediği araştırmanın verilerinden anlaşılmaktadır (Tablo 16). Araştırmaya katılan 145 keman ve viyola öğrencilerinin %72,8'i çalgılarına fiziki olarak yetebildiklerini söylemişlerdir. Bu durum Tablo 4 de belirtilen çalgı uyum oranıyla uyum göstermekte ve veriler birbirlerini desteklemektedir. Öğrencilerin, çalgılarını isteyerek, fiziki anlamda yetebilecekleri bir çalgıyı seçmeleri ile çalgı uyum durumları arasında pozitif bir ilişki olduğu, ancak çalgı seçiminde aile veya çevresel etmenlerin etkili olduğu söylenebilir. Bu bulgular, çalgı seçimi sürecinin etkili bir şekilde yönetilmesi için öğrencilere ve ailelere daha fazla rehberlik sunulması gerektiğini ortaya koymaktadır. Uğur Yalçın Derin'e göre öğrencinin gitar eğitimi almayı düşünmesi durumunda, parmak, kol ve boyunun yeterli ölçüde uzun olması gerekebilir. Benzer şekilde, keman-viyola eğitimi almayı planlayan bir öğrencinin işitme kapasitesinin yüksek olması ve vücudunun esnek bir yapıya sahip olması önemlidir. Bu fiziksel özelliklerin, öğrencilerin seçtikleri enstrümanla uyumlu olup olmadığını belirlemede etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca çalgı uyumu pozitif olan öğrencilerin kendilerini tanımaları ve çalışma programlarını daha verimli oluşturmaları olasıdır. Bu açıdan çalgısına uyumlu öğrenci, öz düzenlemeli öğrenme yöntemlerini kullanarak eğitim dönemini daha işlevsel hale getirebilir (Özmenteş, 2008: 172-173).

Araştırmanın içeriğinde çalgı seçimini kendi yapan öğrencilerin çalgı uyum durumlarıyla, çalgı seçimini kendi yapmayan öğrencilerin çalgı uyum durumları arasında farklılıklar olduğu görülmektedir (Tablo 8). Bu veriler sonucunda çalgısını isteyerek seçen öğrencilerin genel müzik eğitiminin daha verimli olacağından söz edilebilir. Nasıl ki insanlar sevdikleri bir işi yaparken daha başarılı oluyorsa, öğrencilerin sevdiği bir çalgıyla zaman geçirirken daha verimli ürünleri ortaya koyacağından söz edilebilir. Başarılı bir çalgı eğitim sürecinin gerçekleşmesi için, çalgı çalışma sürecinin öğrenciler tarafından iyi planlaması gerekir. Çalgı çalma sürecinde karşılaşılan beklenmedik

sorunlar, öğrencinin üstbilişsel ve bilişsel yeteneklerini etkileyen önemli bir faktördür. Performans öncesi dönemde güven, öz yeterlilik, motivasyon ve ilgi gibi duygusal özellikler, bu yeteneklerle iç içe geçerek çalgıda ustalık kazanma sürecinde temel gereklilikler olarak ortaya çıkar. Deneyimle birlikte gelişen üstbilişsel ve bilişsel taktiklerin kullanımı, bir çalgı öğrencisinin sorunları çözme becerisini geliştirmesine yardımcı olur. Bu bağlamda, çalgı uyumu konusunda doğru taktiklerin belirlenmesi ve uygulanması da önemlidir, zira çalgı uyumu çalıcının performansını etkileyen kritik bir unsurdur (Özmenteş, 2008: 173). Çalgısıyla uyum içerisinde olan öğrencinin bunu başarması daha olasıdır. Çalgı seçiminde öğrencilerin memnuniyetinin artırılması için, komisyonların ve ilgili öğretim elemanlarının öğrenci tercihlerini daha hassas bir şekilde değerlendirmesi gerekmektedir. Öğrencilerin çalgıları ve öğretmenleriyle olan ilişkilerinin olumlu olması, akademik başarılarını olumlu yönde etkileyebilir (Topaloğlu, 2021).

Öneriler

Bu çalışmanın bulguları, müzik eğitimi alanında çalgı seçimi sürecinin önemini ve etkilerini göstererek, öğrenci ve çalgı uyumunun ne denli önemli olduğunu vurgulamaktadır. Öğrencilerin çalgı tercihlerini etkileyen faktörlerin daha iyi anlaşılması ve yönetilmesi için bazı önerilerde bulunulabilir.

İlk olarak, öğrencilere çalgı seçimi konusunda daha fazla rehberlik sunulması ve bu sürecin daha sistematik bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir. Bu rehberlik süreci, öğrencilerin bireysel yetenekleri, ilgi alanları ve fiziksel özellikleri, çalgıların türlerine göre GSL giriş puanları dikkate alınarak yapılabilir.

Müzik eğitimi bölümlerinde oluşturulan bireysel çalgı seçim komisyonlarının, öğrencilerin çalgı tercihlerini daha fazla dikkate alması önerilir. Bu, öğrencilerin motivasyonunu ve bağlılığını artırarak akademik başarılarını olumlu yönde etkileyebilir.

Ayrıca, ilk öğretim yıllarından başlanarak müzik eğitimi programlarında çalgı seçimi sürecine ilişkin özel modüller veya atölye çalışmaları düzenlenerek öğrencilerin daha bilinçli bir şekilde tercih yapmaları sağlanabilir. Bu sayede hem çalgı seçim süreci hem de öğrenci çalgı uyumu olumlu yönde desteklenebilir.

GSL hazırlık sınıfı uygulaması yapılarak, öğrencilerin seçecekleri çalgıları daha derinlemesine tanımaları sağlanabilir. Bu süreçte öğrenciler öğretmenleri tarafından daha iyi tanınmış olur ve öğretmen rehberliği daha verimli hale gelebilir. Hazırlık sınıfında

direkt olarak çalgı setirilmeyip, öğrencilere işitme eğitiminin yoğun bir biçimde verilmesi, bununla beraber koro dersleriyle desteklenmesi, çalgı tanıtım derslerinin yapılması sağlanarak, hazırlık sonrası sınıfta çalgı seçiminin yapılması ve bunun sonucunda, birey çalgı uyumu sorunlarının minimuma indirilmesi sağlanabilir.

Bununla birlikte, öğrencilerin çalgılarına uyumlarını artırmak için bireysel destek ve rehberlik sağlanmalıdır. GSL algı eğitim müfredatlarının tekrar gözden geçirilmesi ve ğrenci ihtiyaçlarına göre yeniden planlanması önerilebilir. Öğrencilerin çalarken daha fazla zevk alacakları etüt ve eserlerin müfredata konularak, çalgıya olan ilgilinin artırılması önerilebilir. Yaşadığımız dönem içerisinde öğrenciler, daha popülist ve daha yöresel-bölgesel melodileri çalgılarıyla çalarak kendilerini ifade etmek istemektedirler. Bu yönden bireysel çalgı derslerinde etüt ve eser seçiminde ğrenci ilgileri dikkate alınarak, çalgı uyum süreci yapıcı yönde desteklenebilir.

KAYNAKÇA

- Ataseven, B. (2012). Nitel Bilimsel Araştırmalarda Veri Kalitesinin Önemi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 33(2), 543-564.
- Deleş, B. ve Kaytez, N. (2020). Çocuk Gelişiminde Müziğin Yeri Ve Önemi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(10), 133-142.
- Derin, U. Y. (2007). *Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Çalgı Seçim Yöntemi, Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dikici, M. M. (2014). *Viyolonsel Eğitiminde Karşılaşılan Entonasyon Probleminin Çözümüne Yönelik Yöntemlere İlişkin Öğrenci Görüşleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Gökçe, D. (2018). Çalgı Eğitiminde Grup Derslerinin Önemi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 111-122.
- <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx> (Erişim tarihi: 28.10.2022).
- <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 27.11.2022).
- İlyasoğlu, E. (1994). *Zaman İçinde Müzik*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kalender, N. (1988). *Müzik Eğitiminde Çalgı Eğitimi Ve Sorunları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Atlas Akademik Basın Yayın Dağıtım.
- MEB, (2016), *Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Batı Müziği Çalgı Toplulukları Dersi Orta Öğretim Programı*, Ankara: MEB.
- MEB, (2016), *Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Keman Dersi Orta Öğretim Programı*, Ankara: MEB.
- MEB, (2016), *Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Viyola Dersi Orta Öğretim Programı*, Ankara: MEB.
- MEB, (2023). *Yetenek Sınavı İle Öğrenci Alana Okullara Başvuru Klavuzu*, Ankara: MEB.
- Özmentes, S. (2008). Çalgı Eğitiminde Özdüzenlemeli Öğrenme Taktikleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 157-175.
- Öztürk, G. (2020). Mesleki Çalgı Eğitiminde Motivasyon. *Educational Policy Analysis and Strategic Research* 15(3), 70-99.
- Parasız, G. (2009). Eğitim Müziği Eksenli Keman Öğretiminde Kullanılmakta Olan Çağdaş Türk Müziği Eserlerinin Tespitine Yönelik Bir Çalışma. *Sanat Dergisi*, (15), 19-24.
- Resmi Gazete 16 Haziran 2009 Sayı: 27260.
- Resmi Gazete 20 Ağustos 1999 Sayı: 23792.
- Say, A. (2000). *Müzik Tarihi*. Ankara: Sözkese Matbaası.
- Şahin, M. (2008). Cumhuriyetin Yapılanma Sürecinde Müzik Eğitimi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 7(16), 259-272.
- Şentürk, G. C. ve Bölek, A. (2019). Müzik Öğretmeni Adaylarının Çalgı Öz Yeterlik Durumlarının İncelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 1110-1135.
- Tanınmış, G. (2014). Çocuklar İçin Doğru Çalgı Seçiminde BEN-TOVIM/BOYD Sistemi. *Fine Arts*, 9(4), 175-180.
- Topaloğlu, T. (2020). Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Seçimini Etkileyen Unsurların Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 714-732.

- Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar İlkeler Yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Yazıcı, D. (2015). Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Alan Dışı Ders Başarılarının İncelenmesi (Nevit Kodallı Güzel Sanatlar Lisesi Örneği). *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 3(2), 282-299.

EKLER DİZİNİ

Sayfa

Ek 1: Araştırmada kullanılan “Çalgı Uyum Ölçeği” ve “Öğretmen Görüşme Formu” Etik Kurul Onay Belgesi.....	51
Ek 2: Araştırmanın Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Güzel Sanatlar Liselerinde Yapılabilmesi İçin Bakanlık Onayı.....	52
Ek 3: Çalgı Uyum Ölçeği	53
Ek 4: Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Görüşme Formu	56

Ek 1: Araştırmada kullanılan “algı Uyum leđi” ve “ğretmen Görüşme Formu” Etik Kurul Onay Belgesi.

**Ek 2: Araştırmanın Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Güzel Sanatlar Liselerinde
Yapılabilmesi İçin Bakanlık Onayı**

Ek 3: Çalgı Uyum Ölçeği

GÜZEL SANATLAR LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN ÇALGI UYUM ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ifadelerden her birini okuduktan sonra bu ifadenin size uygunluk derecesini gösteren sütuna ait olan ve ifadenin hizasında bulunan kutucuğu X ile işaretleyiniz. En son 5 soruyu kendinize ait kısa cümlelerinizle yazınız. GSL , Güzel Sanatlar Lisesi kısaltması olarak kullanılmıştır.	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Az Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Ortaokul müzik öğretmenim beni güzel sanatlar liselerinde verilen müzik eğitimi hakkında yeterince bilgilendirdi.					
2. GSL mezun olmam durumunda, hayatımı hangi yönde planlayacağımı biliyorum.					
3. GSL sınavlarına girmem ve müzik eğitimi almam için ailemden destek gördüm.					
4. GSL sınav sürecine hazırlıklarım ortaokulda müzik öğretmenim ile başladı.					
5. GSL sınavlarını kazanmam durumunda okulda hangi çalgıların eğitimini alacağımı kendi çabalarım ile öğrenmişim.					
6. GSL sınavlarını kazanmam durumunda okulda hangi çalgıların eğitimini alabileceğimi ortaokul müzik öğretmenimin yönlendirmesi sayesinde öğrendim.					
7. Güzel Sanatlar Lisesine başlarken bizlere çalgılar hakkında öğretmenlerimiz tarafından bilgilendirme yapıldı.					
8. GSL çalgı seçimimi kendim isteyerek yaptım.					
9. GSL çalgı seçimimi öğretmenlerim yaptılar.					
10. GSL çalgı seçimini ailemin istek ve talepleri doğrultusunda yaptım.					

Ek 3 (Devam): Çalgı Uyum Ölçeği

11. GSL seçtiğim çalgıyı daha öncesinde de çalıyordum.					
12. Çalgı eğitimimde kullandığım enstrüman bana ait.					
13. Çalgı eğitiminde kullandığım enstrüman bana ait değil emanet olarak kullanıyorum.					
14. Viyola çalgı eğitimimi “Viyola” ders öğretmeni tarafından alıyorum.					
15. Viyola çalgısının ses rengini seviyorum.					
16. Viyolanın fiziki yapımla uyumlu olduğunu düşünüyorum.					
17. Viyola çalmayı seviyorum ama fiziki olarak yetemiyorum.					
18. Viyola çalmayı kendim seçtim ama zamanla uzaklaştım-soğudum.					
19. Viyola literatüründeki eserleri seslendirmekten zevk alıyorum.					
20. Viyola literatüründeki etüt ve ses dizilerini seslendirmekten zevk alıyorum.					
21. Halk Müziği ve Sanat Müziğine ait melodileri seslendirmek, benim çalgıma olan ilgimi artıracaktır.					
22. Viyola da çalışmam gereken yapıtlar öğretmenim tarafından örneklendiğin de benim çalışma azmim artıyor.					
23. Aldığım viyola eğitimi, ileriye dönük hedeflerimi karşılıyor.					
24. Viyola çalarak arkadaşlarımla müzik yapabiliyorum.					
25. Arkadaşlarımla müzik yaparken viyolamla eşlik edebiliyorum.					
26. Viyola eğitimindeki hedeflere erişmek için yeterince çaba sarf ettiğimi düşünüyorum.					
27. Viyoladaki başarı durumum, GSL müzik eğitimindeki diğer ders başarılarımı da etkiliyor.					
28. Okulumda viyola çalışmak için yeterli çalışma alanına sahibim.					
29. Evimizde viyola çalışmak için yeterli alana sahibim.					

Ek 3 (Devam): Çalgı Uyum Ölçeği

30. Lise çalgı eğitimim sonrasında eğitimime viyolayla devam etmek istiyorum.					
31. Batı temelli viyola eğitimi beni mutlu etmiyor.					
32. Türk müziği sistemini temel alan bir viyola eğitiminde daha başarılı olabilirdim.					
33. İyi bir çalgıya sahip olmadığım için viyolayı sevemiyorum.					

GÜZEL SANATLAR LİSESİ VİYOLA ÖĞRENCİLERİNİN

ÇALGI UYUM DÜZEYİNİN İNCELENEMSİ

ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

1- Yukarıda belirtilen ifadelerde “Güzel Sanatlar Liseleri çalgı seçimimi öğretmenlerim yaptılar” sorusuna cevabınız evet ise siz olsanız hangi çalgıyı seçerdiniz?

2- Viyola çalgı eğitimi dersinizi hangi öğretmeniniz yürütüyor. Ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz kendi cümlelerinizle anlatınız.

3- Viyola çalgısına fiziki anlamda yetemediğinizi düşünüyorsanız, bu durumu kendi cümlelerinizle nasıl açıklardınız.

4- Severek başladığınız ve kendi seçiminiz olan viyola eğitiminden uzaklaştıysanız gerekçeleriniz nelerdir açıkla mısınız?

5- Viyola çalgı eğitimi başarı durumunuz, genel müzik eğitiminizi olumsuz etkiliyorsa bu durumu nasıl açıklarsınız.

Ek 4: Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Görüşme Formu

GÜZEL SANATLAR LİSESİ KEMAN VE VİYOLA ÖĞRENCİLERİNİN ÇALGI
UYUM DÜZEYİNİN İNCELENMESİ YARI YAPILANDIRILMIŞ
ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Adı Soyadı :

Okulu :

Branşı :

(Viyola dersini yürüten diğer branş, örneğin keman öğretmeni asil branşını yazmalıdır)

1- Değerli öğretmenim, Güzel Sanatlar Lisesi çalgı eğitimi dersini kaç yıldır sürdürüyorsunuz.

2- Bulunduğunuz kurumda kadrolu öğretmen olarak mı yoksa görevlendirme olarak mı çalışıyorsunuz.

3- Değerli öğretmenim çalgı seçim sürecini kurumunuzda nasıl gerçekleştiriyorsunuz?

4- Viyolaya öğrenci seçimi yaparken zorlanıyor musunuz?

5- Öğrencilerle, çalgı seçimi sonrasında viyola özelinde karşılaştığınız problemler nelerdir?

6- Kurumunuzda kaç viyola öğrencisi var.

7- Öğrencileriniz, çalgı edinme sürecinde sizlerin fikirlerine değer veriyor mu?

8- Viyola eğitimi sürecinde öğrencilerinizin okulda zorunlu eğitimi verilen çalgılar dışında, ikincil bir başka enstrümanla uğraştığını görüyor musunuz?

9- Viyola eğitimi ve seçtiğimiz öğrencileri düşündüğümüz de çalgılarıyla olan uyumları ve viyola eğitimi hakkında genel düşünceleriniz nelerdir.